

โครงการ WTO Watch (จับกระแสองค์การการค้าโลก)
 ห้องเลขที่ 14 ชั้น 4 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 เลขที่ 2 ถนนพระจันทร์ เขตพระนคร
 กรุงเทพฯ 10200
 โทรศัพท์ 0 2613 2470 และ 0 2623 5510
 โทรสาร 0 2623 5510

ผลการดำเนินงานเปิดเสรีการค้าและการลงทุนสาขาโทรคมนาคมในประเทศไทย

ผลกระทบของการเปิดเสรีการค้าบริการ และการลงทุนสาขาโทรคมนาคม ต่อประเทศไทย

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์
 ธีรวัชร รัตนนฤมิตศร

ผลกระทบของการเปิดเสรี การค้าบริการและการลงทุน สาขาโทรคมนาคมต่อประเทศไทย

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์

ธราธร รัตนนฤมิตร

เอกสารวิจัยหมายเลข 4

สิงหาคม 2548

ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
โครงการ WTO Watch (จับกระแสองค์การการค้าโลก)

เอกสารวิจัยหมายเลข 4

ผลกระทบของการเปิดเสรีการค้าบริการและการลงทุน

สาขาเศรษฐศาสตร์ต่อประเทศไทย

ผู้เขียน สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์
ธรรมา รัตนนฤมิตร
จำนวน 83 หน้า
ISBN 974-93160-6-1
พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง สิงหาคม 2548
จำนวน 1,000 เล่ม
รูปเล่ม อริศ หัสมา

เจ้าของ โครงการ WTO Watch (จับกระแสองค์การการค้าโลก)
ห้องเลขที่ 14 ชั้น 4 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เลขที่ 2 ถนนพระจันทร์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200
โทรศัพท์ 0 2613 2470 และ 0 2623 5510
โทรสาร 0 2623 5510
E-Mail: Chompoo@thailandwto.org
www.thailandwto.org

ได้รับทุนอุดหนุนจาก

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
ชั้น 14 อาคารเอสเอ็มทาวเวอร์
เลขที่ 979 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนนอก
เขตพญาไท กรุงเทพฯ
10400

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ท่าพระจันทร์ โทร. 0 2224 7357-9
ศูนย์รังสิต โทร. 0 2564 3105-11

คณะกรรมการนโยบายโครงการ WTO Watch

ศ.ดร.อัมมาร สยามวาลา	ประธานคณะกรรมการ
คุณกวี จงกิจถาวร	กรรมการ
รศ.ดร.จุลชีพ ชินวรรณ	กรรมการ
ศ.ดร.ประสิทธิ์ เอกบุตร	กรรมการ
คุณพรศิลป์ พชรินทร์ตะนกุล	กรรมการ
คุณวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ	กรรมการ
รศ.ดร.สุทธิพันธุ์ จิราธิวัฒน์	กรรมการ
ศ.รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์	กรรมการ
รศ.ดร.สมบูรณ์ ศิริประชัย	กรรมการและเลขานุการ
คุณชมภู ธงชัย	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการโครงการ WTO Watch

ศ.รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์	ประธานกรรมการ
รศ.ดร.ตีรณ พงศ์มพัฒน์	กรรมการ
ผศ.ดร.วิศาล บุปผเวส	กรรมการ
รศ.สมพร อิศวิลานนท์	กรรมการ
รศ.ดร.สมบูรณ์ ศิริประชัย	กรรมการและเลขานุการ
คุณชมภู ธงชัย	ผู้ช่วยเลขานุการ

ABSTRACT

Assessing the Impacts of Telecommunication Liberalization

*Somkiat Tangkitvanich
and Taratorn Ratananarumitsorn*

Thailand Development Research Institute

Telecommunications infrastructures are essential inputs for a knowledge-based economy and social development. However, the Thai telecom market is plagued with problems of ineffective competition and poorly designed regulations.

Thailand has committed to liberalize some of its telecom markets in 2006 under the WTO's Basic Telecommunication Agreement. However, the degree of commitment was below the regional and global average. There are also conflicting policies for market liberalization. On the one hand, the country is engaged in trade negotiations at multilateral and bilateral levels. On the other hand, the government has created a new entry barrier by charging an excise tax on fixed-line and mobile telephone services.

This research attempts to assess the likely impacts of the liberalization of the Thai telecom market. To assess the impacts of market liberalization, we proceed in three steps. Firstly, the level of competition barriers in the telecom market is quantified. Secondly, the impacts of the barriers on telephone penetration are estimated and translated into tax equivalence. Finally, the impacts of market liberalization are assessed based on two simulations using a social accounting matrix (SAM) model.

In the first simulation, it is assumed that all existing barriers, including the excise tax, are abolished. It is found that market liberalization will contribute to a GDP increase of Bt 23.9 billion, or an increase of 0.47 percent. In the second simulation, it is assumed that the telecom market is liberalized but the excise tax is still in place. In this case, the GDP will be expanded by Bt 21.3 billion, or 0.41 percent.

Economic sectors that are big winners from the liberalization include telecom, hotel, publishing, tourism, personal and household services, restaurant, repairing services, banking and financial sectors, beverage and entertainment.

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ผลกระทบของการเปิดเสรีการค้าบริการและการลงทุน สาขาโทรคมนาคมต่อประเทศไทย

ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์

คุณธรรพร รัตนนฤมิตศรี

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

บริการโทรคมนาคมถือเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อย่างไรก็ตาม บริการโทรคมนาคมในประเทศไทยยังมีระดับการแข่งขันในหลายตลาดที่ยังไม่สามารถเรียกได้ว่าเป็นการแข่งขันอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Competition) ได้ เนื่องจากมีอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดทั้งอุปสรรคตามธรรมชาติของธุรกิจ อุปสรรคจากกฎระเบียบของรัฐและพฤติกรรมกีดกันการแข่งขันจากผู้ประกอบการรายใหญ่ (Major Supplier) หรือผู้มีอำนาจเหนือตลาด (Market Dominant)

ประเทศไทยกำลังอยู่ในระหว่างการเปิดเสรี (Liberalization) ตลาดโทรคมนาคมผ่านการเจรจาเปิดเสรีทั้งระดับพหุภาคีและทวิภาคี ตลอดจนอยู่ในช่วงของการปฏิรูประบบการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม (Regulatory Reform) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันที่มีประสิทธิภาพ งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการเปิดเสรีการค้าบริการและการลงทุนสาขาโทรคมนาคมต่อประเทศไทย

แนวคิดที่ใช้ในการประมาณการผลกระทบการเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคมไทยอยู่บนพื้นฐานทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาคที่ว่า การแข่งขันที่ไม่มีประสิทธิภาพอันเนื่องมาจากอุปสรรคด้านการค้า และการลงทุนจะทำให้เกิดความสูญเสียต่อระบบเศรษฐกิจ หรือความสูญเสียทางสังคมที่เกิดจากการผูกขาด (Social Cost of Monopoly) และเนื่องจากบริการโทรคมนาคมมีลักษณะเป็นโครงสร้างพื้นฐานของบริการอื่นๆ การแข่งขันที่ไม่มีประสิทธิภาพในตลาดโทรคมนาคมจึงก่อให้เกิดต้นทุนแก่ภาคการผลิตอื่นๆ และสังคมโดยทั่วไป

การประมาณการผลกระทบจากการเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคมในงานวิจัยนี้มี 3 ขั้นตอนคือ การวัดขนาดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนในตลาดโทรคมนาคมไทย การแปลงขนาดอุปสรรคในการค้าให้เป็นอัตราเทียบเท่าภาษี และการประมาณการผลกระทบของการลดอุปสรรคในการค้าบริการโทรคมนาคมต่อระบบเศรษฐกิจ โดยใช้ป้-ซีเมทริกซ์ทางสังคม (Social Accounting Matrix: SAM) ปี 2543

ในการประมาณการผลกระทบจากการเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคม คณะผู้วิจัยได้แบ่งภาพสถานการณ์ (Scenario) ออกเป็น 2 ภาพสถานการณ์คือ ภาพสถานการณ์ที่ 1 การเปิดเสรีโดยขจัดอุปสรรคในการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคมไทยทั้งหมด รวมทั้งการยกเลิกการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในบริการโทรคมนาคม และภาพสถานการณ์ที่ 2 การเปิดเสรีโดยขจัดอุปสรรคในการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคมไทยลงทั้งหมด แต่คงการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในบริการโทรคมนาคมไว้

ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคมของประเทศไทยในภาพสถานการณ์แรกจะทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) เพิ่มขึ้นประมาณ 23,924 ล้านบาท หรือ ร้อยละ 0.47 ส่วนภาพ

สถานการณ์ที่สอง ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) จะเพิ่มขึ้นประมาณ 21,335 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.41

ภาคการผลิตสาขาที่จะได้ประโยชน์จากการปฏิรูปดังกล่าวมากที่สุด 10 สาขาแรกคือ สาขาที่มีองค์ประกอบของโครงสร้างต้นทุนจากสาขาโทรคมนาคมสูงกว่าสาขาอื่นๆ ซึ่งได้แก่ สาขาโทรคมนาคม โรงแรม อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์ การท่องเที่ยว บริการส่วนบุคคลและบริการในครัวเรือน ภัตตาคาร การซ่อมแซม ธนาคารและสถาบันการเงิน เครื่องดื่ม และการให้ความบันเทิงและสันทนาการ

สารบัญ

บทคัดย่อ (ภาษาอังกฤษ).....	(4)
บทคัดย่อ (ภาษาไทย).....	(6)
สารบัญ.....	(9)

บทที่ 1 บทนำ

1. ความสำคัญของบริการโทรคมนาคม.....	1
2. การศึกษาที่ผ่านมา.....	2
2.1 การศึกษาผลกระทบจากแบบจำลองเศรษฐกิจมิติ.....	3
2.2 การศึกษาผลกระทบจากแบบจำลองดุลยภาพทั่วไป.....	6

บทที่ 2 สภาพตลาดโทรคมนาคมในประเทศไทย

1. การแข่งขันในตลาดโทรคมนาคม.....	13
2. กฎเกณฑ์ในการกำกับดูแล.....	15

บทที่ 3 การเจรจาการค้าระหว่างประเทศเพื่อเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคม

1. การเจรจาในองค์การการค้าโลก.....	25
1.1 ขอบผูกพันของไทยต่อองค์การการค้าโลก.....	26
1.1.1 ขอบผูกพันทั่วไป.....	27
1.1.2 ข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาด.....	28

1.1.3 ข้อจำกัดของการปฏิบัติ เยี่ยงคนชาติ.....	29
2. การทำความตกลงทางการค้าเสรีแบบพหุภาคี	32

บทที่ 4 ผลกระทบของการเปิดเสรีสาขาโทรคมนาคม

ต่อระบบเศรษฐกิจ

1. การวัดอุปสรรคของการค้าและการลงทุน ในตลาดโทรคมนาคม.....	37
2. การประมาณอัตราภาษีเทียบเท่า	39
3. การประมาณการผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ จากการเปิดเสรีบริการโทรคมนาคม.....	41

บทที่ 5 สรุปและบทส่งท้าย.....51

บรรณานุกรม.....	55
ภาคผนวก.....	59
รายชื่อหนังสือโครงการ WTO Watch.....	66
ประวัติผู้เขียน.....	71

บทนำ

1. ความสำคัญของบริการโทรคมนาคม

บริการโทรคมนาคมถือเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อย่างไรก็ตาม การแข่งขันในตลาดบริการโทรคมนาคมมักไม่เป็นการแข่งขันอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Competition) เนื่องจากมีอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดทั้งอุปสรรคตามธรรมชาติของธุรกิจ อุปสรรคจากกฎระเบียบของรัฐและพฤติกรรมกีดกันการแข่งขันจากผู้ประกอบการรายใหญ่ (Major Supplier) หรือผู้มีอำนาจเหนือตลาด (Market Dominant)

ในกรณีของประเทศไทย บริการดาวเทียม โทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศและวงจรอินเทอร์เน็ตระหว่างประเทศเป็นบริการในตลาดที่ถูกผูกขาดโดยผู้ประกอบการรายเดียว (Monopolistic Market) ในขณะที่บริการโทรศัพท์พื้นฐานและโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นบริการในตลาดกึ่งผูกขาด ซึ่งมีผู้ประกอบการน้อยราย (Oligo-

polistic Market) โดยผู้ประกอบการรายให้¹มีอำนาจเหนือตลาด (ดู สมเกียรติ และธรรพร, 2545)

ประเทศไทยกำลังอยู่ในระหว่างการเปิดเสรี (Liberalization) ตลาดโทรคมนาคมและการปฏิรูประบบการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม (Regulatory Reform) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันที่มีประสิทธิภาพ ส่วนหนึ่งของการปฏิรูปดังกล่าวคือ การให้ข้อผูกพันต่อองค์การการค้าโลกในการเปิดเสรีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานบางบริการ นอกจากนี้ในช่วงที่ผ่านมา ประเทศไทยยังได้ออกกฎหมายที่สำคัญ 2 ฉบับ คือ พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2543 และ พ.ร.บ.การประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2544 และอยู่ในระหว่างการจัดตั้งคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ขึ้นเป็นหน่วยงานกำกับดูแล (Regulator)

2. การศึกษาที่ผ่านมา

ที่ผ่านมา มีการศึกษาผลกระทบของการเปิดเสรีบริการโทรคมนาคมจำนวนหนึ่งในต่างประเทศ จากการทบทวนวรรณกรรม คณะผู้วิจัยพบว่า มีแนวทางที่สำคัญในการศึกษาประเด็นดังกล่าว อย่างน้อย 2 แนวทางคือ การศึกษาผลกระทบของการเปิดเสรีด้วยแบบจำลองเศรษฐกิจ (Econometric model) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ดุลยภาพบางส่วน (Partial Equilibrium) และการศึกษาผลกระทบของการเปิดเสรีด้วยแบบจำลองดุลยภาพทั่วไป (General Equilibrium)

2.1 การศึกษาผลกระทบจากแบบจำลอง เศรษฐกิจ

การศึกษาผลกระทบจากการเปิดเสรีโทรคมนาคมโดยแบบจำลองเศรษฐกิจ เป็นการวิเคราะห์ดุลยภาพบางส่วน (Partial Equilibrium) การใช้แบบจำลองเศรษฐกิจมีข้อดีคือผู้ศึกษาสามารถออกแบบแบบจำลองให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ง่าย โดยใช้ทรัพยากรทั้งในด้านการเวลาและข้อมูลน้อยกว่าการทำแบบจำลองดุลยภาพทั่วไปมาก

ตัวอย่างของการศึกษาผลกระทบจากการเปิดเสรีโทรคมนาคมโดยใช้แบบจำลองเศรษฐกิจ คือการศึกษาของ *Mattoo et. al. (2001)* ซึ่งได้ประมาณการผลกระทบจากการเปิดเสรีในกิจการโทรคมนาคมและตลาดการเงินอย่างเต็มที่ (Full Liberalization) ต่ออัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว (Long run Economic Growth) โดยใช้แบบจำลองทางเศรษฐกิจ การศึกษาดังกล่าวพบว่า ประเทศที่เปิดเสรีบริการโทรคมนาคมและการเงินอย่างเต็มที่จะมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยเฉลี่ยสูงกว่าประเทศที่ไม่เปิดเสรีตลาดดังกล่าวร้อยละ 1.5

นอกจากการศึกษาผลกระทบจากการเปิดเสรีโทรคมนาคมโดยตรงแล้ว ยังมีการศึกษาจำนวนมากที่ศึกษาถึงผลกระทบจากมาตรการทางนโยบายต่างๆ ในการปฏิรูปตลาดโทรคมนาคม โดยมาตรการทางนโยบายที่มักจะนำมาทดสอบคือ การเปิดเสรีตลาด

ให้เกิดการแข่งขัน การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และการจัดตั้งหน่วยงานกำกับดูแลอิสระ (ดูตารางที่ 1)

ตัวอย่างของการศึกษาในกลุ่มนี้ได้แก่การศึกษาของ *Fink et. al. (2001)* ซึ่งประเมินผลกระทบของนโยบายปฏิรูปการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมในประเทศกำลังพัฒนาในเอเชีย 12 ประเทศ โดยใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติ ตัวแปรที่ต้องการอธิบายคือ ความแพร่หลายของบริการโทรศัพท์พื้นฐาน ความแพร่หลายของโครงข่ายโทรคมนาคมดิจิทัล และผลิตภาพของแรงงาน (Labor Productivity) ซึ่งแทนด้วยจำนวนเลขหมายโทรศัพท์พื้นฐานที่ให้บริการต่อแรงงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนตัวแปรอิสระที่ใช้คือ รายได้ต่อประชากร ความหนาแน่นของประชากร การแปลงสภาพเป็นบริษัท (Corporatization) การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ (Privatization) การมีหน่วยงานกำกับดูแลอิสระ และการเปิดเสรีตลาดโทรศัพท์พื้นฐานให้มีการแข่งขัน ผลการศึกษาชี้ให้เห็นผลดีของมาตรการในการปฏิรูปตลาดโทรคมนาคมหลายประการ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

- การแปลงสภาพเป็นบริษัท (Corporatization) ของรัฐวิสาหกิจ ส่งผลบวกต่อการเพิ่มจำนวนเลขหมายโทรศัพท์พื้นฐาน คุณภาพของบริการ และผลิตภาพแรงงานอย่างมีนัยสำคัญ
- การปฏิรูปตลาดโทรคมนาคม โดยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การเปิดเสรีตลาด และการจัดตั้งหน่วยงานกำกับดูแลอิสระ ควบคู่กันทั้งสามมาตรการจะส่งผลบวกต่อความแพร่หลายของบริการโทรศัพท์พื้นฐาน คุณภาพของบริการ และ ผลิตภาพของ

แรงงานมากกว่าการปฏิรูปโดยไม่ได้ใช้มาตรการ
ครบทั้งสามอย่าง

- การเปิดให้มีการแข่งขันของบริการโทรศัพท์เคลื่อน
ที่ระบบดิจิทัล ส่งผลให้จำนวนโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อ
ประชากรสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ส่วนการศึกษาของ *Fink et. al. (2003)* ได้วิเคราะห์ผลกระทบ
จากมาตรการด้านนโยบายปฏิรูปตลาดโทรคมนาคมต่อผลประกอบ
การของกิจการโทรคมนาคมของประเทศกำลังพัฒนา 86 ประเทศ
ทั้งในเอเชีย แอฟริกา และลาตินอเมริกา ในช่วงปี 1985-99 โดยศึกษา
ถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างมาตรการด้านนโยบายต่างๆ เช่น การเปิดเสรี
ให้มีการแข่งขัน การแปรรูปรัฐวิสาหกิจและการจัดตั้งหน่วยงาน
กำกับดูแล ว่าส่งผลกระทบต่อตลาดโทรคมนาคมอย่างไร และลำดับ
ของมาตรการต่างๆ ดังกล่าวในการปฏิรูป (Reform Sequence)
มีผลหรือไม่ การศึกษานี้พบว่า

- การปฏิรูปตลาดโทรคมนาคมอย่างเต็มรูปแบบ
ซึ่งหมายถึง การเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคมพื้นฐาน
การแปรรูปรัฐวิสาหกิจและการจัดตั้งหน่วยงานกำกับ
ดูแลอิสระ จะส่งผลให้อัตราความแพร่หลายของ
โทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากร (Teledensity)
สูงกว่าการไม่ปฏิรูปหรือปฏิรูปตลาดโทรคมนาคม
เพียงบางส่วนร้อยละ 8 และช่วยให้ผลิตภาพของ
แรงงานสูงขึ้นร้อยละ 21
- ลำดับของมาตรการด้านนโยบายในการปฏิรูป
ตลาดมีความสำคัญ- โดยการเปิดเสรีให้มีการแข่งขัน

ในตลาดภายหลังจากการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ จะทำให้อัตราความแพร่หลายของโทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากรต่ำกว่าการดำเนินมาตรการทั้งสองอย่างไปพร้อมกัน

2.2 การศึกษาผลกระทบจากแบบจำลองดุลยภาพทั่วไป

การศึกษาผลกระทบในเชิงปริมาณของการเปิดเสรีบริการโทรคมนาคมโดยใช้แบบจำลองดุลยภาพทั่วไป จะให้ผลการศึกษาที่สมบูรณ์กว่าการศึกษาผลกระทบด้วยแบบจำลองเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ดุลยภาพบางส่วน เนื่องจากได้ศึกษาความเชื่อมโยงของสาขาโทรคมนาคมกับสาขาเศรษฐกิจอื่นๆ อย่างไรก็ตาม การใช้แบบจำลองดุลยภาพทั่วไปจะมีความยุ่งยากในด้านของการจัดเตรียมข้อมูล และการทำแบบจำลองมาก

ที่ผ่านมา การศึกษาผลกระทบในเชิงปริมาณของการเปิดเสรีบริการโทรคมนาคมโดยใช้แบบจำลองดุลยภาพทั่วไป มักประกอบไปด้วยขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอนคือ

1. การวัดขนาดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนในตลาดโทรคมนาคม
2. การแปลงขนาดอุปสรรคในการค้าและการลงทุนให้เป็นอัตราเทียบเท่าภาษี (Tax Equivalent)
3. การประมาณการผลกระทบของการลดอุปสรรคในการค้าและการลงทุน ซึ่งอยู่ในรูปของอัตราเทียบเท่า

ภาพที่ ๑ ระบบเศรษฐกิจที่ใช้แบบจำลองดุลยภาพ ทั่วไปที่คำนวณได้ (Computable General Equilibrium หรือ CGE)

การวัดขนาดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนในตลาดโทรคมนาคมนั้น สามารถทำได้ในหลายแนวทางเช่น การวัดความถี่ของอุปสรรค (Frequency Measures) การวัดขนาดอุปสรรคในรูปของปริมาณ (Quantity-Based Measures) หรือการวัดขนาดอุปสรรคในรูปของราคา (Price-Based Measures) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ก. การวัดความถี่ของอุปสรรคในการค้าบริการ

ตัวอย่างของการวัดความถี่ของอุปสรรคในการค้าบริการปรากฏขึ้นครั้งแรกในการวิจัยของ *Hoekman (1995)* ซึ่งนำตารางข้อมูลพื้นฐานการค้าบริการของประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกมานับความถี่ในการศึกษาดังกล่าว *Hoekman (1995)* ได้แบ่งข้อมูลพื้นฐานเป็นกลุ่มๆ และกำหนดค่าให้แต่ละกลุ่มตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้เช่น หากไม่มีข้อมูลพื้นฐาน (Unbound) ในโหมดการค้าและสาขาบริการใดดัชนีที่เกี่ยวข้องจะมีค่าเท่ากับ 0 แต่หากมีข้อมูลพื้นฐานซึ่งมีข้อจำกัดบางประการในโหมดการค้าและสาขาบริการใด ดัชนีที่เกี่ยวข้องจะมีค่าเท่ากับ 0.5 และหากมีข้อมูลพื้นฐานโดยไม่มีข้อจำกัด (No Restriction) สำหรับโหมดการค้าและสาขาบริการใด ดัชนีที่เกี่ยวข้องจะมีค่าเท่ากับ

1

เนื่องจากในข้อตกลงการค้าบริการ (GATS) มีสาขาบริการในรายละเอียดถึง 155 สาขา และการมีโหมดการค้าบริการ 4 โหมด ดัชนีการเปิดเสรีของการค้าบริการของแต่ละประเทศตามวิธีนี้จึงมีถึง 620

ดัชนี ดัชนีดังกล่าวสามารถนำไปคำนวณหาค่าเฉลี่ยอย่างง่าย เพื่อสร้างเป็น “ดัชนีความครอบคลุมสาขาบริการ” (Sectoral Coverage Indicators) หรือที่เรียกกันต่อมาว่า “ดัชนีโฮคแมน” (Hoekman Index) ทั้งนี้ ประเทศที่มีค่าดัชนีสูงถือว่ามี การเปิดเสรีสูงกว่าประเทศที่มีดัชนีต่ำ ตัวอย่างเช่น หากประเทศหนึ่งมีข้อผูกพันเปิดเสรีร้อยละ 10 ของ จำนวนสาขาบริการและโหนดบริการทั้งหมด ค่าดัชนีโฮคแมนของ ประเทศดังกล่าวจะเท่ากับ 0.1 ผลการศึกษาของ Hoekman (1995) พบว่า ประเทศที่มีรายได้สูงมีแนวโน้มที่จะมีข้อผูกพันในการเปิดเสรี การค้าบริการสูงกว่าประเทศที่มีรายได้ต่ำหรือมีรายได้ปานกลางอย่าง มีนัยสำคัญ-

ข. การวัดขนาดอุปสรรคของการค้าบริการ ในรูปของปริมาณ หรือในรูปของราคา

ตัวอย่างการวิจัยในกลุ่มนี้คือ Warren (2000) ซึ่งประมาณการ ขนาดอุปสรรคของการค้าบริการในสาขาโทรคมนาคมออกมา ในรูปปริมาณหรือในรูปของราคา โดยใช้แบบจำลองเศรษฐกิจมิติ ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบของอุปสรรคของการค้า และการลงทุนต่อความแพร่หลายของบริการโทรคมนาคมใน 136 ประเทศ ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา คือ รายได้ต่อประชากร (Per-Capita Income) คุณภาพของโครงข่าย (Quality of Networks) จำนวนผู้ใช้ที่รอการติดตั้ง (Waiting List) ความหนาแน่นของครัวเรือน (Household Density) ความหนาแน่นของประชากร (Population Density) และตัวแปรอุปสรรคของการค้าและการลงทุนซึ่งสร้างจาก ดัชนีความถี่คล้ายกับดัชนีของโฮคแมน แต่มีการใช้ดุลยพินิจของ ผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณานำหนักของอุปสรรคทางการค้าและ

การลงทุนแต่ละอุปสรรคให้เหมาะสมกับความสำคัญ-ของอุปสรรคนั้น เมื่อสามารถประมาณการอุปสรรคของการค้าบริการออกมาในรูปปริมาณแล้ว เราก็จะสามารถแปลงอุปสรรคดังกล่าวให้เป็นอัตราเทียบเท่าภาษี (Tax Equivalent) ได้จากค่าความยืดหยุ่นที่เกี่ยวข้อง

อัตราเทียบเท่าภาษี ที่ได้จากการประมาณการดังกล่าว สามารถนำไปใช้เพื่อประมาณการผลกระทบของการลดอุปสรรคด้านการค้าและการลงทุนในตลาดโทรคมนาคมต่อระบบเศรษฐกิจได้ โดยใช้แบบจำลอง CGE การศึกษาที่ผ่านมาใช้แบบจำลองและสมมติฐานที่แตกต่างกันในหลายแนวทาง ดังจะกล่าวถึงโดยสังเขป ดังนี้

การศึกษาของ *Dee and Hanslow (2000)* ใช้แบบจำลอง CGE ที่เรียกว่า FTAP (Foreign Direct Investment Trade Analysis Project) ซึ่งมีข้อมูลครอบคลุมหลายภูมิภาค และหลายสาขาการผลิต (Multi-Regional and Multi-Sectoral CGE)⁴ ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเสรีการค้าบริการอย่างสมบูรณ์ (Full Liberalization) จะทำให้เศรษฐกิจโลกมีสวัสดิการเพิ่มขึ้นทั้งสิ้น 1.33 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยลำพังจีนเพียงประเทศเดียวจะมีสวัสดิการเพิ่มขึ้นถึง 1.0 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่ประเทศไทยจะมีสวัสดิการเพิ่มขึ้น 1.698 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 7 หมื่นล้านบาท) ส่วนประเทศที่มีสวัสดิการลดลงจากการเปิดเสรีการค้าบริการคือ สิงคโปร์ ใต้หวัน แคนาดา สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้มีข้อจำกัดที่ไม่สามารถศึกษาการเปิดเสรีในรายสาขาบริการ เนื่องจากรวมสาขาบริการทั้งหมดเป็นสาขาเดียว

การศึกษาของ Verikios and Zhang (2000) ได้แก้ไขจุดอ่อนของการศึกษาของ Dee and Hanslow (2000) โดยจำแนกสาขาบริการออกเป็น 6 สาขา คือ การก่อสร้าง การค้าส่ง และปลีก การขนส่ง การสื่อสาร การเงิน และบริการอื่น ๆ และให้สาขาการผลิตอื่นมี 2 สาขา คือ สาขาการผลิตปฐมภูมิ (Primary Sectors) และสาขาการผลิตทุติยภูมิ (Secondary Sectors) การศึกษานี้ได้ประมาณการสวัสดิการที่จะเปลี่ยนแปลงไปจากการเปิดเสรีการค้าบริการในสาขา 2 สาขา คือ โทรคมนาคมและการเงิน โดยคำนวณผลกระทบจากการลดอุปสรรคต่างๆ ทั้งเงื่อนไขการเข้าสู่ตลาด (Market Access) และการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเสรีบริการโทรคมนาคมจะทำให้เศรษฐกิจโลกมีสวัสดิการเพิ่มขึ้นทั้งสิ้น 1.2 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ประเทศที่จะได้รับประโยชน์สูงสุดคือ ประเทศจีนซึ่งจะมีสวัสดิการเพิ่มขึ้น 4.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่ประเทศไทยจะมีสวัสดิการเพิ่มขึ้น 452 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 1.8 หมื่นล้านบาท) ส่วนประเทศที่จะมีสวัสดิการลดลงคือ สิงคโปร์ มาเลเซีย ฮองกง สหรัฐอเมริกา เม็กซิโก ชิลี และสหภาพยุโรป

Dihel (2003) ได้ทบทวนการศึกษาผลกระทบจากการเปิดเสรีภาคบริการที่ใช้แบบจำลองดุลยภาพทั่วไปจำนวนมาก และสรุปไว้ว่า การเปิดเสรีการค้าบริการจะทำให้สวัสดิการเพิ่มขึ้นหรือลดลงนั้นขึ้นอยู่กับแบบจำลองและสมมติฐานที่ใช้ การวิจัยที่ชี้ว่า สวัสดิการจะเพิ่มขึ้นมากนั้นมักมีสมมติฐานว่า ตลาดการค้าบริการมีการแข่งขันที่ไม่สมบูรณ์ (Imperfect Competition) โดยประเทศที่มีการปกป้อง

ตลาดในระดับสูงจะได้ผลประโยชน์จากการเปิดเสรีสูงกว่าประเทศ
ที่เปิดเสรีอยู่แล้ว

การใช้แบบจำลอง CGE เพื่อศึกษาผลกระทบจากการเปิด
เสรีสาขาบริการจึงต้องทำโดยคำนึงถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของแบบ
จำลอง โดยต้องเลือกแบบจำลองให้เหมาะสมกับความถูกต้องและ
ความน่าเชื่อถือของข้อมูล สมมติฐานที่เกี่ยวข้องและวัตถุประสงค์
ในการใช้

เชิงอรรถ

¹ เป็นการศึกษาอยู่ในโครงการวิจัย “เศรษฐกิจไทยกับ การเจรจา
การค้าพหุภาคี (The Thai Economy and Multilateral Trade Negotiations)”
นำเสนอในที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการประจำปี คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ 17 สิงหาคม 2547

² สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

³ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

⁴ แบบจำลอง FTAP แบ่งเป็น 19 ภูมิภาค คือ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์
ญี่ปุ่น เกาหลี อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย จีน ฮองกง ไต้หวัน
แคนาดา อเมริกา เม็กซิโก ชิลี กลุ่มแครน (กลุ่ม CAIRNS เช่น อาร์เจนตินา
บราซิล โคลอมเบีย อุรุกวัย) และ อื่นๆ (Rest of World)

ตารางที่ 1 การศึกษาทางเศรษฐมิติที่เกี่ยวกับการประเมินผลกระทบของนโยบายด้านโทรคมนาคม

การศึกษาของ	วัตถุประสงค์	ผลการศึกษา
Wallsten (1999)	วิเคราะห์ผลจากนโยบายการปรับปรุงรัฐวิสาหกิจ การแข่งขัน และการกำกับดูแล ต่อความแพร่หลายของโทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากร ความสามารถของโครงข่าย (connection capacity) และราคาค่าโทรศัพท์กลุ่มตัวอย่าง คือประเทศในทวีปแอฟริกาและลาตินอเมริกา 30 ประเทศ ปี 1984-97	1. การแข่งขันมีผลบวกต่อความแพร่หลายของโทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากร ความสามารถของโครงข่าย และการลดราคาค่าโทรศัพท์อย่างมีนัยสำคัญ 2. การปรับปรุงรัฐวิสาหกิจและการกำกับดูแลควบคู่กันมีผลบวกต่อความสามารถของโครงข่าย
Ros (1999)	วิเคราะห์ผลจากนโยบายการปรับปรุงรัฐวิสาหกิจ และการแข่งขันต่อการขยายตัวของโครงข่ายและประสิทธิภาพกลุ่มตัวอย่าง คือ 110 ประเทศทั่วโลก ปี 1986-95	1. ประเทศที่มีการปรับปรุงรัฐวิสาหกิจด้านโทรคมนาคมจะมีจำนวนและอัตราการขยายตัวของจำนวนโทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากรสูงกว่าประเทศที่ไม่มีการปรับปรุงรัฐวิสาหกิจ 2. อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้รายได้ต่ำกว่า 10,000 ดอลลาร์สหรัฐ ไม่พบว่าการปรับปรุงรัฐวิสาหกิจทำให้อัตราการขยายตัวของจำนวนโทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากรสูงกว่าประเทศที่ไม่มีการปรับปรุงรัฐวิสาหกิจ
Fink et al. (2001)	วิเคราะห์ผลจากการปรับปรุงรัฐวิสาหกิจ การแข่งขัน และการกำกับดูแลต่อจำนวนโทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากร คุณภาพของโครงข่ายและประสิทธิภาพกลุ่มตัวอย่างคือประเทศในเอเชียใต้และตะวันออก 12 ประเทศ ปี 1985-99	1. การปรับปรุงรัฐวิสาหกิจและการแข่งขันส่งผลให้มีการเพิ่มขึ้นของเลขหมายโทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากรอย่างมีนัยสำคัญ 2. ประเทศที่มีการปรับปรุงรัฐวิสาหกิจ เปิดเสรีตลาด และจัดตั้งหน่วยงานกำกับดูแลอิสระจะมีจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ต่อประชากร สัดส่วนของโครงข่ายในระบบดิจิทัล และผลผลิตสูงกว่าประเทศที่ไม่ได้ดำเนินการดังกล่าว
Li and Xu (2000)	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับปรุงรัฐวิสาหกิจ การแข่งขัน การกำกับดูแลอิสระ และนโยบายการเชื่อมต่อโครงข่ายต่อการโทรศัพท์เคลื่อนที่และโทรศัพท์พื้นฐาน โดยวัดผลกระทบต่อจำนวนเลขหมายโทรศัพท์พื้นฐาน ความสามารถในการทำกำไร และราคาค่าบริการ กลุ่มตัวอย่าง คือ 50 ประเทศในช่วงทศวรรษ 1990	1. ในแบบจำลองที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์ของนโยบาย พบว่า การปรับปรุงรัฐวิสาหกิจส่งผลในทางบวกต่อจำนวนเลขหมายโทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากร 2. ในแบบจำลองที่มีการปฏิสัมพันธ์ของนโยบาย การปรับปรุงรัฐวิสาหกิจและกฎเกณฑ์การเชื่อมต่อโครงข่ายที่ส่งเสริมร่วมกันในทางบวกต่อจำนวนโทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากร 3. การมีหน่วยงานกำกับดูแลอิสระส่งผลกระทบต่อทางลบต่อจำนวนสายโทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากร ส่วนการเปิดให้แข่งขันไม่มีผลกระทบต่อจำนวนเลขหมายโทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากร ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกาเปิดเสรีและการมีกฎเกณฑ์การเชื่อมต่อโครงข่ายมีผลกระทบด้านลบต่อจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ต่อประชากร ข้อสรุปนี้ถูกวิจารณ์จาก Fink et al. (2003) ว่าขัดแย้งกับสิ่งที่ควรจะเป็น

ที่มา : สรุปจาก Fink et al. (2003)

สภาพตลาดโทรคมนาคม ในประเทศไทย

1. การแข่งขันในตลาดโทรคมนาคม

การศึกษาเมื่อปี 2545 ของ สมเกียรติและธรรพร (2545) ระบุว่า ตลาดโทรคมนาคมของไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีการแข่งขันที่มีประสิทธิภาพ อันเนื่องมาจากโครงสร้างของอุตสาหกรรมที่มีการผูกขาดโดยผู้ประกอบการรายเดียว หรือกึ่งผูกขาดโดยผู้ประกอบการน้อยราย กล่าวคือ ในกรณีของบริการโทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศและบริการวงจร อินเทอร์เน็ตระหว่างประเทศ ตลาดมีลักษณะผูกขาดโดยผู้ประกอบการรายเดียวคือ การสื่อสารแห่งประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันแปลงสภาพเป็นบริษัท กสท.โทรคมนาคม ส่วนในกรณีของบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ และบริการโทรศัพท์พื้นฐาน ตลาดมีลักษณะกึ่งผูกขาด (Oligopolistic Market) ตารางที่ 2 แสดงโครงสร้างตลาดโทรคมนาคมในประเทศไทย จากจำนวนผู้ประกอบการและส่วนแบ่งตลาด

การศึกษาดังกล่าวยังชี้ให้เห็นว่า การขาดการแข่งขันที่มีประสิทธิผลทำให้อัตราค่าบริการของบริการโทรคมนาคม ในประเทศไทย ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราค่าบริการของประเทศในภูมิภาคเดียวกัน โดยเฉพาะบริการโทรศัพท์ทางไกลและบริการโทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศ ซึ่งมีค่าบริการสูงกว่าของต่างประเทศถึงร้อยละ 57-83 นอกจากนี้ บริการหลายอย่างยังมีปัญหาด้านคุณภาพและการที่ผู้ประกอบการมีพฤติกรรมเอาเปรียบจากผู้บริโภค

อย่างไรก็ตาม การศึกษาโดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยในปี 2547 พบว่าอัตราค่าบริการโทรศัพท์ทางไกลและโทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศที่เคยอยู่ในระดับที่สูงเมื่อปี 2545 ได้ปรับลดลงในปี 2547 เป็นอย่างมาก เนื่องจากบริษัท ทศท. คอร์ปอเรชั่น และ บริษัท กสท. โทรคมนาคม ได้ปรับลดอัตราค่าบริการลงอย่างมาก ในปัจจุบัน อัตราค่าบริการโทรศัพท์ทางไกลในประเทศของประเทศไทยอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่นเดียวกับอัตราค่าบริการโทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศของประเทศไทยก็อยู่ในระดับที่เท่ากับของสิงคโปร์ (ดูตารางที่ 3 และ 4)

อย่างไรก็ตาม หากศึกษาในรายละเอียดจะพบว่า การลดอัตราค่าบริการดังกล่าวเกิดจากการสั่งการจากฝ่ายการเมืองเป็นครั้งๆ มากกว่าเกิดจากการแข่งขันที่มีประสิทธิผลในตลาดหรือการมีกฎกติกาในการกำกับดูแลอัตราค่าบริการที่ชัดเจน ด้วยเหตุนี้จึงมีความเป็นไปได้สูงว่าในอนาคตอัตราค่าบริการในประเทศไทยอาจไม่ได้รับการปรับลดให้อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกับระดับในต่างประเทศอีก

2. กฎเกณฑ์ในการกำกับดูแล

ปรากฏการณ์ที่สำคัญ-ประการหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นในตลาดโทรคมนาคมในประเทศต่างๆ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาคือ การเกิดขึ้นของหน่วยงานกำกับดูแลซึ่งแยกตัวเป็นอิสระจากผู้ให้บริการ (Separate Regulator) ก่อนทศวรรษ 1990 การกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมในประเทศต่างๆ ไม่ได้ได้รับความสำคัญมากนัก เพราะรัฐเป็นผู้ให้บริการโทรคมนาคมเอง การกำกับดูแลในช่วงนั้นจึงเป็นการกำกับดูแลตนเองของหน่วยงานรัฐผู้ให้บริการ ในช่วงต้นทศวรรษดังกล่าว มีหน่วยงานกำกับดูแลซึ่งแยกจากผู้ให้บริการเพียง 10 แห่งเท่านั้น อย่างไรก็ตาม กระแสการแปรรูปรัฐวิสาหกิจซึ่งเกิดขึ้นทั่วโลกทำให้ประเทศต่างๆ เห็นความจำเป็นที่จะต้องจัดตั้งหน่วยงานกำกับดูแลที่เป็นอิสระจากผู้ให้บริการ จำนวนหน่วยงานกำกับดูแลอิสระจึงเพิ่มขึ้นถึงเกือบ 100 แห่งเมื่อช่วงสิ้นปี 2000

กระแสผลักดันที่ทำให้เกิดหน่วยงานกำกับดูแลอิสระที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ข้อกำหนดข้อที่ 5 ในเอกสารอ้างอิงขององค์การการค้าโลก (WTO Reference Paper) ซึ่งระบุให้หน่วยงานกำกับดูแลต้องแยกออกจากผู้ให้บริการโทรคมนาคมพื้นฐานและไม่ต้องมีความพร้อมรับผิด (Accountability) ต่อผู้ให้บริการโทรคมนาคมรายใด นอกจากนี้ การตัดสินใจและกระบวนการที่ใช่ของหน่วยงานกำกับดูแลจะต้องมีความเป็นธรรมต่อผู้ประกอบการทั้งหมดในตลาด (ดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 1)

ประเทศไทยยังอยู่ในระหว่างการจัดตั้งคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ขึ้นเป็นหน่วยงานกำกับดูแลอิสระด้านโทรคมนาคม ตามบทบัญญัติของ พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ กำกับดูแลกิจการวิทยุ โทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2543 อย่างไรก็ตาม กระบวนการในการจัดตั้ง กทช. ที่ผ่านมายังคงมีปัญหาความล่าช้าและมีความไม่โปร่งใสในขั้นตอนของการสรรหา นอกจากนี้ กรมไปรษณีย์โทรเลข ซึ่งจะได้รับการยกฐานะเป็น สำนักงาน กทช. ก็ยังไม่รับการพัฒนาขีดความสามารถในการกำกับดูแลด้านเศรษฐกิจศาสตร์อย่างเพียงพอต่อการทำหน้าที่ของหน่วยงานกำกับดูแลในตลาดที่มีการเปิดเสรี

ในด้านกฎเกณฑ์การกำกับดูแลที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมโดยเฉพาะ 2 ฉบับคือ พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ กำกับดูแลกิจการวิทยุ โทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2543 และพ.ร.บ.การประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2544 นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายสำคัญอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมเช่น พ.ร.บ.แข่งขันทางการค้า พ.ศ.2542 และ พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 อย่างไรก็ตาม กฎหมายดังกล่าวยังมีจุดอ่อนหลายประการ อาทิ

- บทบัญญัติต่างๆ ในพ.ร.บ.การประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2544 ยังมีรายละเอียดที่ไม่เพียงพอในหลายประเด็นที่มีความสำคัญ เช่น การเชื่อมต่อโครงข่าย การกำหนดอัตราค่าบริการ การให้บริการอย่างทั่วถึง ความไม่ชัดเจนในเรื่องดังกล่าวทำให้ กทช. ไม่มีกรอบใน

การประกาศกฎหมายในระดับรองลงมา
เพื่อใช้ในการกำกับดูแล (ดู สมเกียรติและวราร, 2545)

- กฎหมายป้องกันการผูกขาดที่มีอยู่คือ พ.ร.บ. แข่งขันทางการค้า พ.ศ.2542 ไม่มีประสิทธิผล ในการป้องกันการผูกขาด โดยจะเห็นได้จากการที่ไม่เคยมีผู้ประกอบการที่มีพฤติกรรมกีดกัน การแข่งขันหรือการค้าที่ไม่เป็นธรรมรายใด ถูกลงโทษตามกฎหมายดังกล่าว เนื่องจาก รัฐบาลยังไม่ได้ประกาศคำจำกัดความของ “ผู้มี อำนาจเหนือตลาด” เลย แม้เวลาได้ผ่าน มา กว่า 5 ปีแล้ว นอกจากนี้ กฎหมายดังกล่าว ยังยกเว้นมิให้ใช้กับรัฐวิสาหกิจซึ่งเป็นผู้ประกอบการ รายให้-ในตลาดโทรคมนาคมอีกด้วย (ดู เดือนเด่น, 2545)
- พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 ยังไม่ครอบคลุมขั้นตอนการปฏิบัติราชการของ กทข. ในหลายด้านเช่น การเปิดส่วนร่วมของผู้มีส่วน ได้เสียในการออกกฎระเบียบต่างๆ และความ โปร่งใสในการติดต่อกับบุคคลภายนอก (ดู เดือนเด่น และสมเกียรติ, 2545)
- ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติเรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้า ที่ของรัฐ พ.ศ.2543 ยังไม่มีข้อกำหนดด้าน

จริยธรรมที่ครอบคลุมเพียงพอ โดยเฉพาะในเรื่องการรับประกันสิทธิหรือผลประโยชน์จากบุคคลภายนอก ซึ่งไม่ได้บังคับไว้ให้ครอบคลุมถึงการรับโดยคู่สมรส และไม่มีระบบบันทึกการแจ้งการรับประกันสิทธิ และผลประโยชน์ภายในสำนักงานททช. (ดู เดื่อนเด็นและสมเกียรติ, 2545)

นอกจากนี้ ตลาดโทรคมนาคมไทยยังมีอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาด เนื่องจากกฎเกณฑ์ของรัฐอีกประการหนึ่งคือ การที่บริการโทรคมนาคมพื้นฐานที่สำคัญ- 2 บริการได้แก่ บริการโทรศัพท์พื้นฐานและบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ถูกจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ในอัตราร้อยละ 2 และร้อยละ 10 ของรายได้จากการให้บริการ จากอัตรภาษีสูงสุดที่สามารถจัดเก็บได้ตามกฎหมายร้อยละ 50 ทั้งนี้ การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากผู้ประกอบการที่รับสัมปทานอยู่ในปัจจุบันจะหักออกจากค่าสัมปทานที่ผู้รับสัมปทานเหล่านี้ต้องจ่ายให้กับรัฐ ในขณะที่ผู้ประกอบการรายใหม่ต้องจ่ายภาษีสรรพสามิตให้แก่รัฐอย่างเต็มอัตรภาษีสรรพสามิตจึงเป็นอุปสรรคขัดขวางการที่ผู้ประกอบการรายใหม่จะสามารถเข้าสู่ตลาดได้ (ดู สมเกียรติ, 2546)

ตารางที่ 2 โครงสร้างตลาดโทรคมนาคมในประเทศไทย

บริการ	จำนวนผู้ประกอบการ	ส่วนแบ่งตลาด
โทรศัพท์ภายในประเทศ	2 ราย	<u>เขตนครหลวง</u> ทศท. คอร์ปอเรชั่น - 44% TRUE (เทเลคอม เอเชีย) - 56% <u>ภูมิภาค</u> ทศท. คอร์ปอเรชั่น 59% หนึ่ง. TT&T - 41% สอง.
โทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศ	รายเดียว	กสท. โทรคมนาคม 100%
โทรศัพท์เคลื่อนที่	3 รายใหญ่	AIS - 60% TAC - 30% TRUE (Orange) - 8%
บริการอินเทอร์เน็ต	17 ราย	ไม่มีข้อมูลส่วนแบ่งตลาด แต่เชื่อว่าตลาดมีการแข่งขันสูง
บริการสื่อสารผ่านดาวเทียม	ผูกขาดรายเดียว	Shinsat - 100%

ที่มา: คณะผู้วิจัย

ตารางที่ 3 (ก) อัตราค่าโทรศัพท์ทางไกลภายในประเทศของไทยและประเทศในภูมิภาค (2545)

ระยะทาง (กม.)	ทศท.	Telekom Malaysia (มาเลเซีย)	(บาทต่อนาที)	
			PLDT	(ฟิลิปปินส์)
น้อยกว่า 50	3	1.35	2.59	
51 – 100	6	3.39		
101 - 150	9			
151 – 200	9			
201 – 350	12	9.67		
351 – 500	15			
มากกว่า 500	18			

ที่มา: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

หมายเหตุ : คิดอัตราแลกเปลี่ยน 1 ริงกิตต่อ 11.28 บาท, 1 เปโซ ต่อ 0.862 บาท

**ตารางที่ 3 (ข) อัตราค่าโทรศัพท์ทางไกลภายในประเทศของไทยและ
ประเทศในภูมิภาค (2547)**

(บาทต่อนาที)

ระยะทาง (กม.)	ทศท.						Telekom	PLDT
	วันธรรมดา			วันหยุดและ/หรือ นักขัตฤกษ์			Malaysia	(ฟิลิปปินส์)
	07.00-ก่อน 18.00	18.00-ก่อน 22.00	22.00-ก่อน 07.00	07.00-ก่อน 18.00	18.00-ก่อน 22.00	22.00-ก่อน 07.00	(มาเลเซีย)	
น้อยกว่า 50	2	1	0.75	1.50	0.75	0.50	1.35	2.14
51-100	4	2	1.50	3	1.50	1	3.39	
101 - 150	6	3	2.25	1.50	2.25	1.50		
151 - 200	6	3	2.25	1.50	2.25	1.50	9.67	
มากกว่า 200	8	4	3	1	3	2		

ที่มา: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

หมายเหตุ : คิดอัตราแลกเปลี่ยน 1 ริงกิตต่อ 11.28 บาท, 1 เปโซ ต่อ 0.714 บาท

ตารางที่ 4 (ก) อัตราค่าโทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศของไทยและประเทศในภูมิภาค (2545)

(บาทต่อนาที)

ประเทศ ปลายทาง	ไทย		มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ฮ่องกง
	กศท.	Hatari Technology				
อังกฤษ	30	20	22.6	17.15	14.0	27.4
อเมริกา	22	14	22.6		9.3	14.6
ญี่ปุ่น	30	19	33.9		21.4	32.3
ออสเตรเลีย	22	16	22.6		14.3	25.1

ที่มา: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

หมายเหตุ : คีออัตราแลกเปลี่ยน 1 รังกิตต่อ 11.28 บาท, 1 เปโซ ต่อ 0.86 บาท, 1 ลิงกีไปรดอลลาร์ ต่อ 23.77 บาท และ

1 ส่องกงดอลลาร์ ต่อ 5.49 บาท

ตารางที่ 4 (ข) อัตราค่าโทรศัพท์ทาง

ประเทศ ปลายทาง	ไทย
	กสท.
อังกฤษ	14
อเมริกา	9
ญี่ปุ่น	21
ออสเตรเลีย	14

ที่มา: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

หมายเหตุ : คิดอัตราแลกเปลี่ยน 1 รึงกิตต่อ 11.28 บาท, 1

การเจรจาการค้าระหว่างประเทศ เพื่อเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคม

ในหัวข้อนี้ คณะผู้วิจัยจะกล่าวถึงการเจรจาการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีกิจการโทรคมนาคมของประเทศไทย ทั้งการเจรจาในองค์การการค้าโลก และการเจรจาในความตกลงการค้าเสรีแบบพหุภาคี

1. การเจรจาในองค์การการค้าโลก

ประเทศไทยได้ร่วมเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัยและเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก ตลอดจนร่วมเจรจาตามกรอบของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade and Service หรือ GATS) ซึ่งมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2538 GATS ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลก ร่วมเจรจาเพื่อจัดทำขอกฎพินเปิดเสรีการค้าบริการให้มากขึ้นในทุก 5

ปัจจุบันจะบรรลุเป้าหมายการเปิดเสรีอย่างเต็มที่ (Full Liberalization) โดยประเทศไทยได้ลงนามในความตกลงที่จะเปิดตลาด (Market Access) และการปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติ (National Treatment) ในบริการหลายประเภทรวมทั้งบริการโทรคมนาคม ตามความตกลงด้านโทรคมนาคมพื้นฐาน (Basic Telecom Agreement หรือ BTA)

1.1 ข้อผูกพันของไทยต่อองค์การการค้าโลก

ในส่วนของการบริการโทรคมนาคมพื้นฐาน ประเทศไทยมีข้อผูกพันที่จะเปิดเสรีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานเพียง 4 บริการคือ โทรศัพท์พื้นฐาน (Voice Telephony) โทรเลข (Telegraph) โทรสาร (Facsimile) และเทเล็กซ์ (Telex) ทั้งนี้ คำว่าบริการโทรศัพท์พื้นฐานดังกล่าวรวมถึงบริการโทรศัพท์ในท้องถิ่นเดียวกัน โทรศัพท์ทางไกลภายในประเทศ และโทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศ แต่ไม่ได้รวมบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Cellular) (ดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 2)

ข้อควรสังเกตก็คือ การเปิดเสรีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานของประเทศไทยตามข้อผูกพันดังกล่าวยังไม่ใช่การเปิดเสรีอย่างเต็มที่ (Full Liberalization) แต่เป็นการเปิดเสรีที่ล่าช้าและมีระดับการเปิดเสรีที่ต่ำมาก โดยต่ำกว่าระดับเฉลี่ยของเอเปค และของประเทศต่าง ๆ ในโลก ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านเช่น สิงคโปร์และมาเลเซีย มีระดับการเปิดเสรีที่สูงกว่า และรวดเร็วกว่าประเทศไทย ดังจะกล่าวถึงต่อไป

1.1.1 ขออนุญาตทั่วไป

ประเทศไทยได้กำหนดเงื่อนไขทั่วไปในการเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคม โดยระบุว่า ขออนุญาตในการเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคมจะขึ้นอยู่กับข้อกำหนดในกฎหมายโทรคมนาคมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหมายถึง พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ กำกับดูแลกิจการวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2543 พ.ร.บ.การประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2544 และกฎหมายอื่นๆ โดยจะเริ่มให้ขออนุญาตมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2549

เงื่อนไขในตารางขออนุญาตทั่วไปของประเทศไทย คือ

- ผู้ประกอบการจะต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐก่อนการประกอบการ ทั้งนี้จำนวนใบอนุญาตประกอบการอาจมีจำกัด
- ผู้ประกอบการจะต้องมีบริษัทแม่ที่จดทะเบียนและดำเนินการในประเทศไทย โดยมีหุ้นส่วนต่างชาติไม่เกินร้อยละ 20 ของทุนจดทะเบียน และมีจำนวนผู้ถือหุ้นต่างชาติไม่เกินร้อยละ 20
- การสื่อสารแห่งประเทศไทยเป็นผู้มีสิทธิเพียงผู้เดียวในการเชื่อมต่อกับดาวเทียมอินเทลแซท (Intelsat) และอิมมาร์แซท (Immarsat)¹

1.1.2 ข้อกำหนดในการเข้าสู่ตลาด

ขออนุญาตในการเข้าสู่ตลาด (Market Access) หมายถึง ขออนุญาตที่จะไม่เลือกปฏิบัติในการเข้าสู่ตลาดระหว่างผู้ประกอบการรายเดิมในตลาด (Incumbent) กับผู้ประกอบการรายใหม่ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการในประเทศหรือจากต่างประเทศ

ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการข้อ 16 (Article XVI) ได้ห้ามการจำกัดการเข้าสู่ตลาด 6 ลักษณะ ยกเว้นแต่จะระบุไว้ในตารางข้อผูกพัน ข้อจำกัดที่เป็นข้อห้ามดังกล่าวได้แก่ การจำกัดจำนวนผู้ประกอบการ การจำกัดมูลค่าของการบริการหรือทรัพย์สิน การจำกัดจำนวนการให้บริการหรือปริมาณของผลผลิต การจำกัดจำนวนพนักงาน การจำกัดหรือกำหนดคุณสมบัติโดยเฉพาะของสถานประกอบการตามกฎหมายหรือรวมลงทุน และการจำกัดจำนวนทุนของต่างชาติ ประเทศไทยได้มีข้อผูกพันการเข้าสู่ตลาดตามโหมดของบริการโทรคมนาคม ดังนี้

- การค้าบริการโหมดที่ 1 (Cross-Border Supply) และโหมดที่ 2 (Consumption Abroad) จะต้องผ่านเกตเวย์ (Gateway) ในประเทศไทยซึ่งให้บริการโดยผู้ประกอบการที่ได้รับใบอนุญาต นอกจากนี้ การจัดหาบริการจะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ประกอบการที่ได้รับใบอนุญาตทั้งสองฝ่าย
- การค้าบริการในโหมดที่ 3 (Commercial Presence) มีข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดตามกฎหมายโทรคมนาคมที่เกี่ยวข้อง โดยจะเริ่มมีผลบังคับใช้ในปีพ.ศ.2549 ทั้งนี้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้แก่ พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ กำกับดูแลกิจการวิทยุ โทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2543 และพ.ร.บ.การประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2544 โดย

ส่วนที่เกี่ยวข้องคือหลักเกณฑ์ในการขอใบ
อนุญาตของธุรกิจต่างประเทศ

- การค้าบริการในโหมดที่ 4 (Presence of Natural Persons) ไม่มีข้อผูกพันใดๆ (Unbound)

1.1.3 ข้อจำกัดของการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ

การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) หมายถึง การไม่เลือกปฏิบัติระหว่างผู้ประกอบการภายในประเทศและผู้ประกอบการจากต่างประเทศภายหลังจากเข้าสู่ตลาดแล้ว ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ ข้อ 17 (Article XVII) ได้กำหนดว่า ธุรกิจต่างชาติจะต้องได้รับความอนุเคราะห์ไม่น้อยกว่าธุรกิจในประเทศ โดยเป็นการปฏิบัติเฉพาะสาขาที่กำหนดในตารางข้อผูกพันไว้ และอาจจะระบุข้อยกเว้นไว้ได้

ประเทศไทยได้มีข้อผูกพันการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติตามโหมดของบริการ ดังนี้

- การค้าบริการในโหมดที่ 1 (Cross-Border Supply) และโหมดที่ 2 (Consumption Abroad) ไม่มีข้อจำกัด
- การค้าบริการในโหมดที่ 3 (Commercial Presence) มีข้อจำกัดตามกฎหมายโทรคมนาคมที่เกี่ยวข้อง โดยจะเริ่มมีผลบังคับใช้ในปีพ.ศ.2549 ทั้งนี้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้แก่ พ.ร.บ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ กำกับดูแลกิจการวิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

พ.ศ.2543 และพ.ร.บ.การประกอบกิจการ
โทรคมนาคม พ.ศ. 2544

กฎหมายดังกล่าวไม่มีบทบัญญัติ
ที่เข้าข่ายข้อจำกัดของการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ
กล่าวคือ หากผู้ประกอบการต่างชาติสามารถ
เข้ามาประกอบกิจการโทรคมนาคมในประเทศไทย
แล้ว จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายต่างๆ เช่น
กฎหมายการประกอบกิจการโทรคมนาคม
กฎหมายการแข่งขันทางการค้า กฎหมาย
คุ้มครองผู้บริโภค เช่นเดียวกันกับผู้ประกอบการ
ไทย

- การค้าบริการในโหมดที่ 4 (Presence of Natural
Persons) ไม่มีข้อผูกพันใดๆ (Unbound)

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้ผูกพันตามเอกสารอ้างอิง
(Reference Paper) ซึ่งเป็นกรอบสำหรับกำหนดกฎเกณฑ์การกำกับ
ดูแลในเรื่องการคุ้มครองการแข่งขัน การเชื่อมต่อโครงข่าย การให้
บริการอย่างทั่วถึง การออกใบอนุญาต ความอิสระของหน่วยงาน
กำกับดูแล และการจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัด

1.2 ข้อเรียกร้องเพิ่มเติมให้ประเทศไทย เปิดเสรี

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบระดับของข้อผูกพันในการเปิดเสรีตามกรอบความตกลงว่าด้วยบริการโทรคมนาคมพื้นฐานขององค์การการค้าโลกของประเทศไทย และประเทศอื่นๆ จากตารางจะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีระดับของข้อผูกพันในการเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคมพื้นฐานในระดับที่ต่ำมาก โดยต่ำกว่าระดับเฉลี่ยของโลก

การที่ประเทศไทยให้ข้อผูกพันในการเปิดเสรีบริการโทรคมนาคมไว้ในระดับที่ต่ำมาก ทำให้ประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกหลายประเทศเรียกร้องให้ประเทศไทยเพิ่มข้อผูกพันในการเปิดเสรีในกิจกรรมที่ไม่ได้ผูกพันไว้ เช่น บริการข้อมูลแบบแพ็กเก็ตสวิตช์ (Packet-Switched Data) และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail) และเรียกร้องให้ประเทศไทยยกเลิกข้อจำกัดต่างๆ ที่ปรากฏในตารางข้อผูกพันปัจจุบันโดยเฉพาะข้อจำกัดสำหรับโทรคมนาคมพื้นฐานโดยปูนและนอร์เวย์เรียกร้องให้ไทยพิจารณาเร่งรัดการปฏิบัติตามข้อผูกพันให้เร็วกว่าปี 2549

นอกจากนี้จากความไม่ชัดเจนว่าประเทศไทยรับรองเอกสารอ้างอิงขององค์การการค้าโลกไว้ในระดับใด หลายประเทศจึงเรียกร้องให้ประเทศไทยประกาศรับเอกสารดังกล่าวอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในส่วนที่ระบุให้หน่วยงานกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมจะต้องแยกออกจากผู้ให้บริการ และส่วนที่กำหนดให้การตัดสินใจของหน่วยงานกำกับดูแลจะต้องโปร่งใสและยุติธรรมต่อผู้ประกอบการทุกรายในตลาด

2. การทำความเข้าใจความตกลงทางการค้าเสรีแบบทวิภาคี

แม้ว่าหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยได้ให้ข้อผูกพันที่จะเปิดเสรีบริการโทรคมนาคมพื้นฐาน และผูกพันที่จะปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลในเอกสารอ้างอิงแล้วก็ตาม การเปิดเสรีที่ผูกพันไว้ของหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยยังอยู่ในระดับที่ต่ำ และการเจรจาเพื่อเปิดเสรีต่อเนื่องในองค์การค้าโลกในรอบโดฮา (Doha Round) ก็ประสบปัญหาชะงักงัน นอกจากนี้ ข้อผูกพันต่อหลักการกำกับดูแลในเอกสารอ้างอิงก็ยังเป็นข้อผูกพันอย่างกว้างๆ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาการบังคับใช้ทางปฏิบัติหลายประการ เมื่อพิจารณาจากมุมมองของประเทศที่ลงทุนในบริการโทรคมนาคมในต่างประเทศมากเช่น สหรัฐอเมริกา

สำนักงานตัวแทนการค้าสหรัฐอเมริกา (USTR) ได้ระบุปัญหาหลักในการปฏิบัติตามความตกลงโทรคมนาคมพื้นฐานในมุมมองของสหรัฐอเมริกา 4 ประการ คือ (USTR, 2004)

1. ปัญหาการบังคับใช้มาตรฐานทางเทคนิค เช่น ประเทศจีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่นมีแนวโน้มที่จะบังคับใช้มาตรฐานทางเทคโนโลยีบริการโทรคมนาคมไร้สายเพียงมาตรฐานเดียว ซึ่งถือเป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการที่ใช้มาตรฐานทางเทคนิคอื่นๆ ในการเข้าสู่ตลาด
2. ปัญหาอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่ายของโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่สูงเกินไปอย่างไม่สมเหตุผล โดยเฉพาะการเชื่อมต่อระหว่างโทรศัพท์พื้นฐานกับโทรศัพท์

เคลื่อนที่ (Fixed-to-Mobile Termination) ซึ่งพบในหลายประเทศเช่น สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมัน ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

3. ปัญหาการเชื่อมต่อเข้ากับสายเช่า (Leased-Line) และเคเบิลใต้น้ำ (Submarine Cable) ซึ่งในหลายประเทศ ผู้ประกอบการรายใหญ่มีพฤติกรรมที่เลือกปฏิบัติ หรือในบางประเทศ เช่น เยอรมัน อินเดีย สวิตเซอร์แลนด์ และสิงคโปร์ หน่วยงานกำกับดูแลไม่สามารถกำกับดูแลให้เกิดการเชื่อมต่อกันได้อย่างราบรื่น
4. ปัญหาการขาดความเป็นอิสระในการกำกับดูแล การถูกแทรกแซงจากการเมือง และการขาดประสิทธิภาพในการกำกับดูแลผู้ประกอบการรายใหญ่ที่ใช้พฤติกรรมกีดกันการแข่งขันต่างๆ ดังตัวอย่างที่พบในประเทศจีน ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส เม็กซิโก และแอฟริกาใต้
5. ปัญหาความล่าช้าในการปฏิบัติตามข้อผูกพันในการเปิดเสรีโทรคมนาคมกับองค์การการค้าโลก เช่น แอฟริกาใต้ ซึ่งมีปัญหาความล่าช้าในการเปิดตลาดบริการขายต่อ (Resale) สำหรับโทรคมนาคมพื้นฐาน ในขณะที่เม็กซิโกมีความล่าช้าในการให้หลักประกันต่อการแข่งขันในตลาดและการใช้อัตราการเชื่อมต่อโครงข่ายที่สะท้อนต้นทุน เป็นต้น

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น สหรัฐอเมริกาจึงได้ผลักดันให้มีการเปิดเสรีโทรคมนาคมในระดับที่สูงขึ้น (GATS Plus) โดยได้ยื่นข้อ

เรียกร้องต่อประเทศต่างๆ ผ่านการเจรจาในองค์การการค้าโลก ตลอดจนผลักดันในการเจรจาการค้าเสรีแบบพหุภาคีกับประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย ทั้งนี้ ในการเจรจาเพื่อเปิดเสรีในกรอบพหุภาคีในแต่ละประเด็นนั้น สหรัฐอเมริกาได้พัฒนาแนวทางที่ชัดเจนซึ่งอาจเรียกว่าเป็น “กรอบในการเจรจา” (Template) กรอบในการเจรจาดังกล่าวได้ถูกใช้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการเจรจากับหลายประเทศเช่น ความตกลงการค้าเสรีสหรัฐ-สิงคโปร์ สหรัฐ-ชิลี และสหรัฐ-ออสเตรเลีย กรอบการเจรจาในสาขาบริการของสหรัฐมีเนื้อหาสำคัญที่แตกต่างจากความตกลงว่าด้วยการค้าบริการขององค์การการค้าโลกหลายประการ อาทิ

- การใช้แนวทางการเจรจาการเปิดเสรีแบบระบุ-ข้อยกเว้น (Negative-List Approach) และการไม่จำแนกบริการเป็นรายสาขาหรือรายสาขาย่อย ซึ่งทำให้บริการใหม่ๆ ที่จะมีขึ้นในอนาคตต้องเปิดเสรีโดยอัตโนมัติ
- การให้การคุ้มครองการลงทุนที่มีขอบเขตที่กว้างมากและมีระดับการคุ้มครองที่สูงมากจากบทบัญญัติด้านการลงทุน (ดู *TDRI, 2003*)
- การส่งเสริมการไม่กำกับดูแลในกรณีที่ไม่จำเป็น (Regulatory Forbearance) และการแปรรูปรัฐวิสาหกิจให้เป็นกิจการของเอกชน (Privatization)
- การกำหนดหลักการในการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมที่มีเนื้อหาลงรายละเอียดมากกว่าเอกสารอ้างอิงขององค์การการค้าโลกมาก โดยเฉพาะในประเด็นมาตรการการคุ้มครองการแข่งขัน

(Competitive Safeguard) จากผู้ประกอบการ
รายใหญ่ (Major Supplier)

เชิงอรรถ

¹ อินเทลแซท หมายถึง องค์การโทรคมนาคมทางดาวเทียม
ระหว่างประเทศ (International Telecommunication Satellite Organization)
ส่วนอิมมาร์แซท หมายถึง องค์การดาวเทียมทางทะเล ระหว่างประเทศ
(International Maritime Satellite Organization)

ตารางที่ 5 ระดับการเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคมตามข้อมูลพื้นฐานในองค์กร

	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	ไทย*	พม่า
โทรศัพท์พื้นฐาน (Voice Telephony)	1	5	2	2	
โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Telephony)	3	5	2	0	
โทรพิมพ์ (Teletype)	1	0	2	2	
โทรเลข (Telegraph)	1	0	2	2	
โทรสาร (Facsimile)	0	5	2	2	
วิทยุติดตามตัว (Pager)	3	5	0	0	
การรับส่งข้อมูลผ่านเครือข่าย แพ็กเก็ตสวิตช์ (Packet Switched Data Transmission)	2	5	2	2	
การรับส่งข้อมูลผ่านเครือข่ายเซอร์ กิตสวิตช์ (Circuit Switched Data Transmission)	1	5	2	2	
วงจรเช่า (Private Leased Circuit)	0	5	0	0	
บริการสื่อสารข้อมูลผ่านเครือข่าย เคลื่อนที่ (Mobile Data Service)	0	0	0	0	

ผลกระทบของการเปิดเสรี สาขาโทรคมนาคมต่อระบบเศรษฐกิจ

การศึกษผลกระทบในเชิงปริมาณของการเปิดเสรีบริการโทรคมนาคมต่อระบบเศรษฐกิจไทยในการวิจัยนี้ จะใช้วิธีการตามแนวทางที่กล่าวถึงในหัวข้อ 2.2 ในบทที่ 1 ซึ่งมีขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอนคือการวัดขนาดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนในตลาดโทรคมนาคม การแปลงขนาดอุปสรรคในการค้าให้เป็นอัตราเทียบเท่าภาษี และการประมาณการผลกระทบของการลดอุปสรรคในการค้าบริการต่อระบบเศรษฐกิจ โดยใช้แบบจำลองดุลยภาพทั่วไป

1. การวัดอุปสรรคของการค้าและการลงทุน ในตลาดโทรคมนาคม

Dee (2004) ได้ประมาณการขนาดอุปสรรคของการค้าและการลงทุนในสาขาโทรคมนาคม โดยใช้แบบจำลองเศรษฐกิจ โดย

ศึกษาถึงผลของอุปสรรคดังกล่าวต่อปริมาณการใช้บริการโทรคมนาคมใน 2 ตลาด คือ บริการโทรศัพท์พื้นฐานและโทรศัพท์เคลื่อนที่โดยใช้ข้อมูลของประเทศต่างๆ 143 ประเทศ ทั้งนี้ ปริมาณการใช้บริการโทรศัพท์พื้นฐานจะวัดจากอัตราความแพร่หลายของบริการโทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากร 100 คน (Mainlines per 100 Inhabitants) ส่วนปริมาณการใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่วัดจากอัตราความแพร่หลายของบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากร 100 คน (Cellular Phones per 100 Inhabitants)

ตัวแปรอิสระที่ใช้ในสมการถดถอยสำหรับบริการโทรศัพท์พื้นฐาน

คือ

- รายได้ต่อประชากร (Per-Capita Income)
- คุณภาพของโครงข่าย (Quality of Networks) ซึ่งแทนด้วยร้อยละของเลขหมายที่เชื่อมต่อเข้ากับชุมสายระบบดิจิทัล
- จำนวนผู้รอใช้โทรศัพท์ (Waiting Lists) ซึ่งคิดเป็นร้อยละของจำนวนคู่สายที่ให้บริการทั้งหมด
- ความหนาแน่นของครัวเรือน (Household Density)
- ดัชนีอุปสรรคของการค้าและการลงทุนในตลาดโทรศัพท์พื้นฐานซึ่งแยกออกเป็นอุปสรรคจากข้อกำหนดด้านการเข้าสู่ตลาด (Market Access และอุปสรรคจากข้อกำหนดด้านการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment)

ส่วนตัวแปรอิสระที่ใช้ในสมการถดถอยสำหรับบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่คือ

- รายได้ต่อประชากร (Per-Capita Income)
- ความหนาแน่นของประชากร (Population Density)
- ดัชนีอุปสรรคของการค้าและการลงทุนในตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่ซึ่งแยกออกเป็นอุปสรรคจากข้อกำหนดด้านการเข้าสู่ตลาด (Market Access) และอุปสรรคจากข้อกำหนดด้านการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment)

การประมาณการของ Dee (2004) พบว่า อุปสรรคทางการค้าและการลงทุนในตลาดโทรคมนาคมไทยมีผลทำให้ความแพร่หลายของบริการโทรศัพท์พื้นฐานและบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทยต่ำกว่าระดับที่ควรจะเป็น ร้อยละ 62.7 และร้อยละ 57.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 6)

2. การประมาณอัตราภาษีเทียบเท่า

เมื่อแปลงผลกระทบต่อปริมาณการใช้บริการโทรศัพท์พื้นฐานและบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่จากอุปสรรคดังกล่าวเป็นอัตราภาษีเทียบเท่า โดยใช้ค่าความยืดหยุ่นของราคาต่อปริมาณการใช้ 1.2 ตามการศึกษาของ Warren, 2000 จะพบว่า อัตราภาษีเทียบเท่าของ

บริการโทรศัพท์พื้นฐานและบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ของประเทศไทย อยู่ในระดับประมาณร้อยละ 109.4 และร้อยละ 92.3 ตามลำดับ หรือคิดเฉลี่ยของทั้งสองบริการจะอยู่ในระดับร้อยละ 112 (ดูตารางที่ 7)

จากอัตราภาษีเทียบเท่าที่ประมาณการได้ Dee (2004) ได้ประมาณการผลกระทบจากการเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคมในประเทศไทย โดยใช้แบบจำลอง FTAP (Hanslow et. al, 1999) ซึ่งเป็นแบบจำลอง CGE ที่พัฒนาต่อยอดจากแบบจำลอง GTAP (Hertel, 1997) แต่สามารถประมาณการผลกระทบจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ได้ การประมาณการพบว่า การเปิดเสรีบริการโทรคมนาคมของประเทศไทย โดยการขจัดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนลงทั้งหมด จะก่อให้เกิดสวัสดิการแก่ประเทศไทยประมาณ 3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

อย่างไรก็ตาม การประมาณการผลกระทบจากการเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคมในประเทศไทย โดยใช้แบบจำลอง FTAP ของ Dee (2004) มีข้อบกพร่องที่สำคัญอย่างน้อย 2 ประการ คือ **หนึ่ง** การประมาณการใช้ข้อสมมติว่าชาวต่างชาติมีส่วนการลงทุนในตลาดโทรคมนาคมไทยเพียงร้อยละ 1 ซึ่งต่ำกว่าความเป็นจริงในปัจจุบันมาก¹ ข้อสมมติดังกล่าวและลักษณะพิเศษของแบบจำลองที่ใช้ทำให้การประมาณการผลกระทบจากการเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคมได้ค่าที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น (Underestimate) มาก และต่ำกว่าค่าที่ได้จากผลการศึกษาอื่นๆ ที่ผ่านมามาก (ดูหัวข้อที่ 2.2 บทที่ 1) **สอง** การประมาณการอุปสรรคจากกฎระเบียบในตลาดโทรคมนาคมในการศึกษาดังกล่าวละเลยอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งคือ การที่บริการโทรศัพท์พื้นฐาน และโทรศัพท์เคลื่อนที่ถูกรัดกุมภายใต้ภาษีศุลกากรทั้งหมด ทั้งที่ ภาษี

ดังกล่าวถูกจัดเก็บโดยเลือกปฏิบัติระหว่างผู้ประกอบการที่รับสัมปทานในปัจจุบันและผู้ประกอบการอื่นๆ

เนื่องจาก ปหาลักของการวิจัยของ Dee (2004) อยู่ที่ยุ่ขั้นตอนการประมาณการผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในขั้นตอนสุดท้าย คณะผู้วิจัยจึงจะประมาณการผลกระทบดังกล่าวใหม่โดยใช้ผลการประมาณขนาดอุปสรรคจากกฎระเบียบและอัตราเทียบเท่าภาษีจากการวิจัยของ Dee (2004)

3. การประมาณการผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจจากการเปิดเสรีบริการโทรคมนาคม

แนวคิดที่คณะผู้วิจัยใช้ในการประมาณการผลกระทบ การเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคมไทยอยู่บนพื้นฐานทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาคที่ว่า การแข่งขันที่ไม่มีประสิทธิภาพอันเนื่องมาจากอุปสรรคด้านราคาและการลงทุน จะทำให้เกิดความสูญเสียต่อระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากราคาของสินค้าหรือบริการในตลาดที่ไม่มีการแข่งขันที่มีประสิทธิภาพจะสูงกว่าราคาในตลาดที่มีการแข่งขัน ราคาที่สูงขึ้นดังกล่าวทำให้ปริมาณของบริการในตลาดลดลงกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งถือเป็นความสูญเสียทางสังคมที่เกิดจากการผูกขาด (Social Cost of Monopoly) หรือที่เรียกกันว่ามี Dead Weight Loss เนื่องจากบริการโทรคมนาคมมีลักษณะเป็นโครงสร้างพื้นฐานของบริการอื่นๆ การแข่งขันที่ไม่มี

ประสิทธิผลในตลาดโทรคมนาคมจึงก่อให้เกิดต้นทุนแก่ภาคการผลิตอื่นๆ และสังคมโดยทั่วไป

เป้าหมายในการปฏิรูประบบโทรคมนาคมในประเทศไทย น่าจะอยู่ที่การเปลี่ยนตลาดโทรคมนาคมจากตลาดผูกขาดหรือกึ่งผูกขาด อันเนื่องมาจากอุปสรรคในการค้าและการลงทุน ไปสู่ตลาดที่มีการแข่งขันที่มีประสิทธิผล โดยการเปิดเสรีให้เกิดการแข่งขันและสร้างระบบ การกำกับดูแลที่ดี เพื่อลดการสูญเสียทางสังคมที่เกิดจากการผูกขาด และโอนถ่ายประโยชน์ที่เกิดจากการแข่งขันไปยังระบบเศรษฐกิจโดยรวม

แบบจำลองที่คณะผู้วิจัยใช้ในการศึกษาผลกระทบของการปฏิรูประบบโทรคมนาคมของประเทศไทยตามแนวความคิดดังกล่าวคือ แบบจำลองบัญชีเมทริกซ์ทางสังคม (Social Accounting Matrix หรือ SAM) ซึ่งสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยได้สร้างขึ้นเมื่อปี 2543 (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2547) จากบัญชีรายได้ประชาชาติ (National Income Account) และตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (Input-Output Table) บัญชีเมทริกซ์ทางสังคมจึงเป็น ตารางแสดงการหมุนเวียนของผลิตภัณฑ์รายได้และรายจ่ายในระบบ เศรษฐกิจส่วนรวม ซึ่งมีความสมบูรณ์ของข้อมูลมากกว่าบัญชีรายได้ประชาชาติและตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตที่ใช้กันอยู่ทั่วไป

เราสามารถใช้อยู่บัญชีเมทริกซ์ทางสังคมเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ผลกระทบของการปฏิรูประบบโทรคมนาคมต่อระบบเศรษฐกิจไทยโดยรวม โดยใช้สมมติฐานดังต่อไปนี้

1. สาขาโทรคมนาคมของประเทศไทยมีผลผลิตภาพเพิ่มขึ้นตามการลดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนซึ่งแทนได้โดยการลดอัตราภาษีเทียบเท่าในบริการโทรคมนาคม
2. การแข่งขันที่มีประสิทธิภาพในตลาดโทรคมนาคมทำให้ผลผลิตภาพส่วนเพิ่มเหล่านี้ทั้งหมดถูกโอนถ่ายไปยังระบบเศรษฐกิจสาขาต่างๆ ในรูปของการลดค่าใช้จ่ายด้านโทรคมนาคมซึ่งทำให้สาขาต่างๆ เหล่านั้น มีกำไรเพิ่มขึ้น
3. สาขาเศรษฐกิจต่างๆ ที่ได้ประโยชน์จากการลดค่าใช้จ่ายด้านโทรคมนาคม นำกำไรที่เพิ่มขึ้นไปใช้ในการลงทุนเพื่อขยายกิจการ ซึ่งอาจเป็นการขยายกิจการโดยผู้ประกอบการรายเดิมหรือการที่มีผู้ประกอบการรายใหม่เข้าสู่ตลาด
4. โครงสร้างการผลิตของเศรษฐกิจต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้นจากการที่ใช้บริการโทรคมนาคม ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ขั้นกลาง (Intermediate Product) ลดลง แต่ได้ผลผลิตขั้นสุดท้าย (Final Output) เท่าเดิม
5. ระดับราคาโดยเปรียบเทียบในระบบเศรษฐกิจไม่เปลี่ยนแปลงไปมากซึ่งทำให้เราสามารถใช้อรรถสมมติว่าราคาในระบบเศรษฐกิจคงที่ (Fixed Price) ได้

สมมติฐานที่อาจมีป-หาคือ สมมติฐานข้อ 5 ซึ่งโดยทั่วไปจะใช้กับผลกระทบจากภายนอกซึ่งมีขนาดไม่ใหญ่มากนักเมื่อเทียบกับระบบเศรษฐกิจโดยรวม หรือในกรณีที่มีการว่างงานและมีกำลังการผลิตส่วนเกินอยู่มาก ในทางปฏิบัติการปฏิรูประบบโทรคมนาคมขนานให้-อาจมีผลกระทบในการเปลี่ยนระดับราคาในระบบเศรษฐกิจที่ต้องศึกษาโดยใช้แบบจำลอง CGE อย่างเต็มรูปแบบ

ในการประมาณการผลกระทบจากการเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคม คณะผู้วิจัยได้แบ่งภาพสถานการณ์ (Scenario) ในการศึกษาออกเป็น 2 ภาพสถานการณ์คือ

1. ภาพสถานการณ์ที่ 1: การเปิดเสรีโดยขจัดอุปสรรคในการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคมไทยทั้งหมด รวมทั้งการยกเลิกการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในบริการโทรคมนาคม โดยสมมติอัตราภาษีสรรพสามิตโดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 15 ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าอัตราที่จัดเก็บในปัจจุบัน แต่ต่ำกว่าอัตราสูงสุดตามกฎหมาย ในภาพสถานการณ์นี้ จะมีการลดอัตราภาษีเทียบเท่าในบริการโทรคมนาคมลงทั้งสิ้นร้อยละ 127 (ร้อยละ 112 + ร้อยละ 15)
2. ภาพสถานการณ์ที่ 2: การเปิดเสรีโดยขจัดอุปสรรคในการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคมไทยลงทั้งหมด แต่คงการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในบริการโทรคมนาคมไว้ ในภาพสถานการณ์นี้

จะมีการลดอัตราภาษีเทียบเท่าในบริการโทรคมนาคม
ลงร้อยละ 112 จากอัตราภาษีทั้งหมดร้อยละ
127

ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคมของ
ประเทศไทยในภาพสถานการณ์แรกจะทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ
(GDP) เพิ่มขึ้นประมาณ 23,924 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.47 ส่วนภาพ
สถานการณ์ที่สอง ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) จะเพิ่มขึ้น
ประมาณ 21,335 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.41

ภาคการผลิตสาขาที่จะได้ประโยชน์จากการปฏิรูปดังกล่าว
มากที่สุด 10 สาขาแรกคือ สาขาที่มีองค์ประกอบของโครงสร้างต้นทุน
จากสาขาโทรคมนาคมสูงกว่าสาขาอื่นๆ ซึ่งได้แก่ สาขาโทรคมนาคม
โรงแรม อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์ การท่องเที่ยว บริการส่วนบุคคลและ
บริการในครัวเรือน ภัตตาคาร การซ่อมแซม ธนาคารและสถาบัน
การเงิน เครื่องดื่ม และการให้ความบันเทิงและสันทนาการ (ดูตารางที่
8)

เชิงอรรถ

¹ เช่น บริษัท TAC ซึ่งให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่มีผู้ถือหุ้น
ต่างชาติรายใหญ่ 4 รายรวมกันถึงร้อยละ 40

ตารางที่ 6 ผลกระทบต่อความแพร่หลายของบริการโทรคมนาคมจากข้อจำกัด
ในการเข้าสู่ตลาด และการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (ร้อยละ)

	โทรศัพท์พื้นฐาน			โทรศัพท์เคลื่อนที่		
	MA/FDI	NT/FDI	Total	MA/FDI	NT/FDI	Total
ไทย	25.5	31.1	56.6	23.9	30.5	54.4
ซิติ	0.6	0.0	0.6	1.5	0.0	1.5
จีน	>100.0	>100.0	>100.0	>100.0	>100.0	>100.0
อินโดนีเซีย	29.1	53.9	83.0	42.2	52.8	95.0
เกาหลีใต้	3.2	5.7	8.8	5.2	6.9	12.1
มาเลเซีย	1.7	13.1	14.8	4.2	14.7	18.9
ฟิลิปปินส์	0.0	47.8	47.8	0.0	29.9	29.9
สิงคโปร์	1.8	1.5	3.3	1.6	1.5	3.1
คูเวต	18.9	18.3	37.2	32.6	24.4	57.0
ออสเตรเลีย	0.4	0.0	0.4	0.9	0.0	0.9
ฝรั่งเศส	0.4	3.1	3.5	1.0	3.5	4.4
ญี่ปุ่น	0.3	0.0	0.3	0.6	0.0	0.6
สวีเดน	1.0	0.0	1.0	1.2	0.0	1.2
สหรัฐอเมริกา	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

ที่มา: Dee (2004)

หมายเหตุ MA/FDI หมายถึง ข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาดด้วยการลงทุนโดยตรง

NT/FDI หมายถึง ข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติในการลงทุนโดยตรง

**ตารางที่ 7 อัตราภาษีเทียบเท่าของข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาด และการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ
ในตลาดโทรคมนาคม (ร้อยละ)**

	โทรศัพท์พื้นฐาน			โทรศัพท์เคลื่อนที่		
	MA/FDI	NT/FDI	Total	MA/FDI	NT/FDI	Total
ไทย	27.0	66.2	89.2	24.9	58.0	82.9
ชิลี	0.5	0.0	0.5	1.2	0.0	1.2
จีน	>1000	>1000	>1000	>1000	>1000	>1000
อินโดนีเซีย	32.0	192.3	224.4	54.3	325.5	379.8
เกาหลีใต้	2.7	5.2	7.9	4.6	6.7	11.2
มาเลเซีย	1.4	12.6	14.0	3.6	15.1	18.7
ฟิลิปปินส์	0.0	66.3	66.3	0.0	33.2	33.2
สิงคโปร์	1.5	1.3	2.8	1.3	1.3	2.6
คูเวต	18.7	26.2	44.9	37.3	53.3	90.6
ออสเตรเลีย	0.3	0.0	0.3	0.8	0.0	0.8
ฝรั่งเศส	0.3	2.7	3.0	0.8	3.0	3.8
ญี่ปุ่น	0.2	0.0	0.2	0.5	0.0	0.5
สวีเดน	0.8	0.0	0.8	1.0	0.0	1.0
สหรัฐอเมริกา	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

ที่มา: Dee (2004)

หมายเหตุ MA/FDI หมายถึง ข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาดด้วยการลงทุนโดยตรง

NT/FDI หมายถึง ข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติในการลงทุนโดยตรง

ตารางที่ 8 (ก) ผลกระทบจากการเปิดเสรีและการยกเลิกการเก็บภาษีสรรพสามิต
ในกิจการโทรคมนาคม

ผลกระทบ	มูลค่าผลผลิตส่วนเพิ่ม (ล้านบาท)	อัตราการขยายตัว (%)
ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (GDP)	23,924.09	0.47
สาขาที่ได้รับประโยชน์ (มูลค่าผลผลิต)		
1. สื่อสาร	2,195.41	2.25
2. โรงแรม	2,272.30	2.10
3. อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์	588.39	1.38
4. ท่องเที่ยว	9,904.58	1.31
5. บริการส่วนบุคคลและบริการในครัวเรือน	627.71	1.26
6. กักตุน	5,633.45	1.07
7. การซ่อมแซม	1,816.63	0.93
8. ธนาคารและสถาบันการเงิน	1,486.58	0.92
9. เครื่องดื่ม	1,778.66	0.90
10. การให้ความบันเทิงและสันทนาการ	611.74	0.88

ที่มา: คณะผู้วิจัย

**ตารางที่ 8 (ข) ผลกระทบจากการเปิดเสรีบริการโทรคมนาคม
โดยไม่ยกเลิกการเก็บภาษีสรรพสามิต**

ผลกระทบ	มูลค่าผลผลิตส่วนเพิ่ม (ล้านบาท)	อัตราการขยายตัว (%)
ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (GDP)	21,335.74	0.41
สาขาที่ได้รับประโยชน์ (มูลค่าผลผลิต)		
1. สื่อสาร	1,973.48	2.02
2. โรงแรม	2,025.47	1.87
3. อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์	524.51	1.23
4. ท่องเที่ยว	8,830.19	1.16
5. บริการส่วนบุคคลและบริการในครัวเรือน	559.41	1.12
6. ภัตตาคาร	5,021.85	0.95
7. การซ่อมแซม	1,620.22	0.83
8. ธนาคารและสถาบันการเงิน	1,325.40	0.82
9. เครื่องดื่ม	1,585.62	0.80
10. การให้ความบันเทิงและสันทนาการ	545.41	0.78

ที่มา: คณะผู้วิจัย

สรุปและบทส่งท้าย

ตลาดโทรคมนาคมในประเทศไทยมีอุปสรรคการค้าและการลงทุนสูง ทำให้ไม่มีการแข่งขันที่มีประสิทธิผล ซึ่งทำให้อัตราค่าบริการโทรคมนาคมของประเทศไทยอยู่ในระดับสูงและมีปัญหาคุณภาพบริการ แม้ว่าในช่วงหลังอัตราค่าบริการของบริการบางประเภทจะลดลงก็ตาม โครงสร้างของตลาดและกฎเกณฑ์ในการกำกับดูแลที่เป็นอยู่ก็ไม่สามารถให้หลักประกันได้ว่า อัตราค่าบริการโทรคมนาคมของประเทศไทยจะอยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อไป

การศึกษาพบว่า การปฏิรูปตลาดโทรคมนาคมในประเทศไทยจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจในระดับที่สูง และทำให้ระบบเศรษฐกิจมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งนี้ การปฏิรูปตลาดโทรคมนาคมควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. การลดอุปสรรคด้านการค้าและการลงทุนที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยการเปิดเสรีให้เกิดการแข่งขันทั้งจากผู้ประกอบการภายในและต่างประเทศ

- โดยเฉพาะการยกเลิกข้อห้ามในการถือหุ้นข้างมาก
ของชาวต่างชาติ
2. การยกเลิกการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตต่อบริการโทรคมนาคม เนื่องจากภาษีดังกล่าวจะเป็นอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่
 3. การปรับปรุงกฎเกณฑ์ในการกำกับดูแล โดยการปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ โดยเฉพาะพ.ร.บ. การประกอบกิจการโทรคมนาคม ให้มีความชัดเจนและเอื้อต่อการแข่งขันเสรีและเป็นธรรม
 4. การปรับปรุงกฎเกณฑ์การป้องกันการผูกขาด ใน พ.ร.บ.การแข่งขันทางการค้า ให้เอื้อต่อการป้องกันการผูกขาดในตลาด
 5. การเร่งจัดตั้งคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) และสร้างความสามารถในการกำกับดูแลด้านเศรษฐกิจศาสตร์ และกฎหมายให้แก่กรมไปรษณีย์โทรเลข ซึ่งจะรับหน้าที่เป็นสำนักงาน กทช.

ในประเด็นการเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคม ทางเลือกที่ดีที่สุดคือ การเปิดเสรีแบบพหุภาคีโดยอาศัยเวทีขององค์การการค้าโลก อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่การเจรจาขององค์การการค้าโลกไม่ประสบผลสำเร็จกัน ประเทศไทยควรใช้เวทีการเจรจาการค้าเสรีแบบทวิภาคี ในการเปิดเสรีบริการโทรคมนาคมพื้นฐาน และหนุนเสริมด้วยแนวทางการเปิดเสรีแบบฝ่ายเดียว (Unilateralism) ให้ผู้ประกอบการ

จากทุกประเทศเข้ามาแข่งขันในตลาดโทรคมนาคมไทยได้ เพื่อสร้าง
หลักประกันว่า ตลาดโทรคมนาคมในประเทศไทยจะมีการแข่งขันอย่าง
มีประสิทธิภาพ และไม่ถูกผูกขาดโดยผู้ประกอบการไม่กี่รายทั้งผู้ประกอบการ
ไทยและผู้ประกอบการต่างประเทศ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ และสมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (2545)
การสร้างความน่าเชื่อถือของหน่วยงานกำกับดูแลกิจการ
โทรคมนาคม (การวิจัยในโครงการ “แนวทางการปฏิรูป
ระบบโทรคมนาคมของประเทศไทย) สถาบันวิจัยเพื่อ
การพัฒนาประเทศไทย (www.info.tdri.or.th)

เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ และเสาวลักษณ์ ชีวสิทธิยานนท์ (2545)
การป้องกันการผูกขาดในตลาดโทรคมนาคม (การวิจัย
ในโครงการ “แนวทางการปฏิรูประบบโทรคมนาคมของ
ประเทศไทย) สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
(www.info.tdri.or.th)

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และธรราร รัตนนฤมิตศร (2545) สภาพ
ตลาดโทรคมนาคมในต่างประเทศและประเทศไทย
(การวิจัยในโครงการ “แนวทางการปฏิรูประบบ
โทรคมนาคมของประเทศไทย) สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา
ประเทศไทย (www.info.tdri.or.th)

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (2546) รายงานการวิจัยเฉพาะกิจเรื่อง
ผลกระทบของการแปลงค่าสัมปทานเป็นภาษีสรรพสามิต
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (www.info.tdri.or.th)

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2547) โครงการจัดทำ
แบบจำลองเศรษฐกิจดุลยภาพทั่วไป (Computable
General Equilibrium Model) เพื่อวิเคราะห์ผลจากการ
จัดสรรงบประมาณรายจ่าย เสนอต่อสำนักงานงบประมาณ

ภาษาอังกฤษ

Dee, Philippa, and Kevin Hanslow (2000). "Multilateral
Liberalisation of Services Trade". Productivity
Commission Staff Research Paper, Ausinfo, Canberra.

Dee, Philippa (2004). "Cost of Services Trade Restrictions in
Thailand". A draft report prepared for the World Bank.

Dihel, Nora (2003). "Quantifying Costs to National Welfare from
Barriers to Services Trade: A Review of The Literature",
in Quantifying the Benefits of Liberalising Trade in
Services, OECD.

Fink, C., A. Mattoo, and R. Rathindran (2001). "Liberalizing Basic Telecommunications: The Asian Experience". World Bank Working Paper 2718. (www.worldbank.org)

Fink, C., A. Mattoo, and R. Rathindran (2003). "Liberalising Basic Telecommunications: Evidence from Developing Countries", in **Quantifying the Benefits of Liberalising Trade in Services**, OECD.

Hanslow, K., T. Phamduc, and G. Verikios (1999). "The Structure of the FTAP Model". Research Memorandum. Productivity Commission, Canberra.

Hoekman, Bernard (1995) . "Assessing the General Agreement on Trade in Services", in Will Martin and L. Alan Winters (eds). "The Uruguay Round and the Developing Economies". World Bank Discussion Paper No. 307, Washington D.C.

Marko, M. (1998). "An Evaluation of the Basic Telecommunications Services Agreement". Policy Discussion Paper, Centre for International Economic Studies.

Mattoo, A., R. Rathindran, and A. Subramanian (2001).
“Measuring Services Trade Liberalization and its Impact
on Trade Growth: An Illustration”. World Bank Working
Paper 2655.

TDRI (2003). **A Study on the Impacts of Thailand-US Free
Trade Agreement**. Thailand Development Research
Institute. (www.info.tdri.or.th).

USTR. “Results of 2004 Section 1377”. **Review of Telecom-
munications Trade Agreements**. (www.ustr.gov)

Verikios George and Xiao-guang Zhang (2000). “Sectoral
Impact of Liberalising Trade in Services”. Paper
presented at the Third Conference on Global Economic
Analysis, Melbourne, 2000.

Warren T. (2000b). “The Impact on Output of Impediments to
Trade and Investment in Telecommunications
Services”, in C. Findlay and T. Warren (eds.),
**Impediments to Trade in Services Measurement and
Policy Implications**, Routledge, London and New York.

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1

เอกสารอ้างอิงขององค์การการค้าโลกว่าด้วยข้อตกลง เรื่องบริการโทรคมนาคมพื้นฐาน (Basic Telecommunications Services Agreement Reference Paper)

ขอบเขต (Scope)

ต่อไปนี้เป็นคำจำกัดความ (Definition) และหลักการ (Principle) ของกรอบในการกำกับดูแลบริการโทรคมนาคมพื้นฐาน

คำจำกัดความ (Definition)

“ผู้ใช้” (Users) หมายถึง ผู้บริโภค (Service Consumers) และผู้ให้บริการ (Service Suppliers)

“โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น” (Essential Facilities) หมายถึง โครงสร้างพื้นฐานที่เป็นโครงข่ายสำหรับการขนส่ง--าณ (Transport Network) ของบริการโทรคมนาคมสาธารณะ ซึ่ง

(ก) มีผู้ให้บริการเพียงรายเดียวหรือน้อยราย โดยผู้ให้บริการมีอำนาจผูกขาดหรือมีอำนาจเหนือตลาด และ

(ข) ไม่สามารถทดแทนได้ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจหรือเหตุผลทางเทคนิค

“ผู้ให้บริการรายใหญ่” (Major Supplier) หมายถึง ผู้ให้บริการที่สามารถกำหนดเงื่อนไขของบริการ (ด้านราคาหรือปริมาณการผลิต) ในตลาดบริการโทรคมนาคมขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นผลมาจากการ

(ก) ควบคุมโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น หรือ

(ข) ำสถานะ (Position) ของตนเองในตลาด

1. การคุ้มครองการแข่งขัน (Competitive Safeguards)

1.1 การป้องกันพฤติกรรมที่กีดกันการแข่งขัน (Anti-Competitive) ควรมีมาตรการที่เหมาะสมในการป้องกันมิให้ผู้ให้บริการรายเดียวหรือหลายรายที่มีฐานะเป็นผู้ให้บริการรายใหญ่มีพฤติกรรมใดๆ ที่กีดกันการแข่งขัน

1.2 มาตรการคุ้มครอง (Safeguards) พฤติกรรมที่กีดกันการแข่งขันรวมถึงพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- (ก) การอุดหนุนไขว้ (Cross-Subsidization) ที่มีลักษณะกีดกันการแข่งขัน
- (ข) การใช้ข้อมูลของคู่แข่ง ในลักษณะที่ทำให้เกิดการผูกขาดบริการ
- (ค) การไม่ให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ผู้บริการรายอื่นในเวลาอันสมควร ทั้งข้อมูลเทคนิคเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นและข้อมูลทางการค้าที่จำเป็นต่อการให้บริการ

2. การเชื่อมต่อโครงข่าย (Interconnection)

1. ส่วนนี้กล่าวถึงการเชื่อมต่อกับผู้ให้บริการซึ่งให้บริการหรือมีโครงข่ายการสื่อสารบริการโทรคมนาคมสาธารณะ เพื่ออนุญาตให้ผู้ใช้ของผู้ให้บริการรายหนึ่งสามารถสื่อสารกับผู้ให้บริการรายอื่น ตลอดจนสามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ จากผู้ให้บริการรายอื่นได้ตามพันธกรณีเฉพาะ (Specific Commitment) ของประเทศสมาชิกแต่ละแห่ง
2. การเชื่อมต่อโครงข่ายจะต้องได้รับการรับประกันจะต้องมีการรับประกันการเชื่อมต่อโครงข่ายเข้ากับผู้ให้บริการรายใหญ่ (Major Supplier) ณ ทุกจุดในเครือข่ายที่เป็นไปได้ในทางเทคนิค (Any Technically Feasible Point) ทั้งนี้
 - (ก) ต้องไม่มีข้อตกลงหรือเงื่อนไข (รวมทั้งมาตรฐานและข้อกำหนดทางเทคนิค) ในการเชื่อมต่อโครงข่ายที่เลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination) ทั้งนี้ต้องมีอัตรา

ค่าบริการและคุณภาพที่ไม่ด้อยกว่าบริการคล้ายคลึงกับ
ที่ผู้ให้บริการรายให้-ใช้เอง หรือให้แก่ผู้ให้บริการ
รายอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกัน หรือบริษัทลูกหรือบริษัท
ในเครือ

(ข) ต้องมีกฎเกณฑ์ เงื่อนไข (มาตรฐานและรายละเอียด
ทางเทคนิค) และอัตราค่าบริการ (ที่สะท้อนต้นทุน)
โปร่งใส สมเหตุสมผล ทันเวลา มีความเป็นไปได้ทาง
เศรษฐกิจ และแยกโครงข่ายออกเป็นส่วน ๆ อย่าง
เพียงพอ (Sufficiently Unbundled) เพื่อให้ผู้เชื่อมต่อ
โครงข่ายไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับองค์ประกอบ
ของโครงข่ายหรือโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่จำเป็นในการ
ให้บริการ

(ค) ในกรณีที่มีการร้องขอ ผู้ให้บริการรายให้-ต้องให้
เชื่อมต่อเพิ่มเติมจากจุดปลายของโครงข่าย (Network
Termination Point) ซึ่งให้บริการอยู่แล้ว โดยค่าใช้จ่าย
ที่เรียกเก็บจะต้องสะท้อนต้นทุนที่จำเป็นในการก่อสร้าง
โครงสร้างพื้นฐานเพิ่มเติม

3. การเปิดเผยกระบวนการในการเจรจาเชื่อมต่อโครงข่ายต่อ
สาธารณะ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมต่อโครงข่ายกับ
ผู้ให้บริการรายให้-จะต้องเปิดเผยต่อสาธารณะ
4. ความโปร่งใส (Transparency) ของข้อตกลงการเชื่อมต่อ
โครงข่าย ต้องรับประกันว่าเอกสารข้อตกลงการเชื่อมต่อ
โครงข่ายหรือข้อเสนอให้เชื่อมต่อโครงข่าย (Reference Inter-
connection Offer) ของผู้ให้บริการรายให้-ได้รับการเปิดเผยต่อ
สาธารณะ
5. การระงับข้อพิพาท (Dispute Settlement) ผู้ให้บริการซึ่งต้องการ
เชื่อมต่อโครงข่ายกับผู้ให้บริการรายให้-สามารถขอความช่วยเหลือได้

(ก) ทุกเวลา หรือ

- (ข) ภายในระยะเวลาหนึ่งที่สมเหตุสมผล ซึ่งได้มีการแจ้งอย่างเปิดเผยต่อหน่วยงานกำกับดูแล และต้องจัดให้มีการระบข้อพิพาทที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ เงื่อนไขและอัตราค่าธรรมเนียมต่อโครงข่ายที่เหมาะสมในระยะเวลาที่สมเหตุสมผล

3. การให้บริการอย่างทั่วถึง (Universal Service)

ประเทศสมาชิกมีสิทธิในการให้คำจำกัดความบริการอย่างทั่วถึงที่จะรับประกันแก่ประชาชนของตนโดยอิสระ การรับประกันดังกล่าวไม่ถือเป็น การกีดกันการแข่งขันโดยตัวของมันเอง หากกระบวนการบริหารที่เกี่ยวข้อง มีความโปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นกลางในการแข่งขัน (Competitively Neutral) ตลอดจนไม่เป็นภาระต่อผู้ประกอบการเกินความจำเป็น

4. การเปิดเผยหลักเกณฑ์ในการให้อนุญาตประกอบการต่อสาธารณะ

ในกรณีที่ต้องได้รับอนุญาตประกอบการ ข้อมูลเหล่านี้ต้องเปิดเผยต่อสาธารณะ

(ก) หลักเกณฑ์ทั้งหมดและระยะเวลาที่ใช้ในการพิจารณาให้อนุญาตประกอบการ และ

(ข) เงื่อนไขของใบอนุญาตประกอบการแต่ละรายต้องให้เหตุผลในการปฏิเสธการให้ใบอนุญาตแก่ผู้ขอเมื่อต้องการ

5. ความอิสระของหน่วยงานกำกับดูแล (Independent Regulators)

หน่วยงานกำกับดูแลต้องแยกออกจากผู้ให้บริการโทรคมนาคมขั้นพื้นฐาน และไม่ต้องมีความพร้อมรับผิด (Accountability) ต่อผู้ให้บริการโทรคมนาคมรายใด การตัดสินใจและกระบวนการที่ใช้ของหน่วยงานกำกับดูแลจะต้องยุติธรรมต่อผู้ประกอบการทั้งหมดในตลาด

6. การจัดสรรและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่มีจำกัด

กระบวนการทุกขั้นตอนในการจัดสรรและใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่มีจำกัดซึ่งรวมถึงคลื่นความถี่ (Frequency) เลขหมาย (Number) และสิทธิในการใช้พื้นที่สาธารณะ (Rights of Way) จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ทันเวลา โปร่งใส และไม่เลือกปฏิบัติ ต้องเปิดเผยสถานะปัจจุบันของการจัดสรรคลื่นความถี่แก่สาธารณะ แต่ไม่จำเป็นต้องเปิดเผยรายละเอียดของการจัดสรรคลื่นความถี่ในการใช้งานของรัฐ

ที่มา: WTO (<http://www.wto.org/>)

ภาคผนวกที่ 2 ตารางข้อมูลพื้นฐานภายใต้ข้อตกลงบริการโทรคมนาคมแห่งชาติ (THAILAND - SCHEDULE OF SPECIFIC COMMITMENTS)

Modes of supply: 1) Cross-border supply 2) Consumption abroad 3) Commercial presence 4) Presence of natural persons

Sector or subsector	Limitations on market access	Limitations on national treatment	Additional commitments
Commitments undertaken in this offer are subject to the following general conditions: - Each service to be supplied in Thailand requires a specific governmental licence. - Licences are granted only to service suppliers duly constituted according to the Thai legislation, which requires head office and management located in the Thai territory. - Due to scarce resources, the number of licences may be limited. - The services in the Schedule of Specific Commitments shall be on facilities basis. - The service provider shall be a Thai registered company with foreign equity participation not exceeding 20 per cent of the registered capital and the number of foreign shareholders must not exceed 20 per cent of the total number of shareholders of the company. - The Communications Authority of Thailand has exclusive right to link with Inmarsat and Innasat. - Conditional upon passage and coming into force of all necessary new communication acts, commencing from the year of 2006, commitments on public telecommunication services will be introduced, and carried out in accordance with the implementing regulations to be issued by virtue of those acts.			
2.C. Telecommunication Services Public local, domestic long distance and international services: a. Voice telephone services b. Telex services c. Telegraph services d. Facsimile services	1) 2) None, other than - traffic shall be routed through a gateway in Thailand operated by a supplier duly licensed; - the provision of concerned services shall be agreed by the suppliers duly licensed of both ends. 3) Conditional upon passage and coming into force of all necessary new communication acts, commencing from the year of 2006, Thailand will introduce the market access elements as contained in those acts into the relevant parts of its Schedule of Specific Commitments relating to the supply of public telecommunication services. 4) Unbound as indicated in the horizontal section.	1) 2) None 3) Conditional upon passage and coming into force of all necessary new communication acts, commencing from the year of 2006, Thailand will introduce the national treatment elements as contained in those acts into the relevant parts of its Schedule of Specific Commitments relating to the supply of public telecommunication services. 4) Unbound as indicated in the horizontal section.	Conditional upon passage and coming into force of all necessary new communication acts, commencing from the year of 2006, Thailand will introduce into its Schedule of Specific Commitments on public telecommunication services its treatment on the subjects relating to competitive safeguards, interconnection, universal service, public availability of licensing criteria, separation of regulatory and operational functions, and the allocation and use of scarce resources.

รายชื่อเอกสารโครงการ WTO Watch (ฉบับกระแสดังกล่าวการค้าโลก)

เอกสารข้อมูล

- หมายเลข 1 ระเบียบการค้าสินค้าเกษตรภายใต้ GATT/WTO
โดย จิตติมา เกรียงมณีศักดิ์
มิถุนายน 2547
- หมายเลข 2 ข้อมูลเปรียบเทียบข้อตกลงการค้าเสรี
US-Australia FTA และ Thailand-Australia FTA
โดย ทิวรัตน์ ลามวิไล
ประมาณการณ์ ชื่อเจริญกิจ
กรกฎาคม 2547
- หมายเลข 3 ข้อมูลเปรียบเทียบข้อตกลงการค้าเสรี
US-Chile FTA
US-Singapore FTA
และ US-Australia FTA
โดย ทิวรัตน์ ลามวิไล
ประมาณการณ์ ชื่อเจริญกิจ
เอกพล จงวิสัยวรรณ
ตุลาคม 2547
- หมายเลข 4 การเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา
โดย สิทธิพล วิบูลย์ธนากุล
พฤษภาคม 2547
- หมายเลข 5 คลังข้อมูล FTAs
โดย อิศร์กุล อุณหเตต
เมษายน 2548
- หมายเลข 6 บรรณานุกรม WTO
โดย อิศร์กุล อุณหเตต
พฤษภาคม 2548
- หมายเลข 7 ขอบพิพาทการค้าระหว่างประเทศ : มโนสำเนา
บรรณาธิการ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์
มิถุนายน 2548

- หมายเลข 8 ข้อพิพาทการค้าระหว่างประเทศ : สินค้าเกษตร
บรรณาธิการ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์
มิถุนายน 2548
- หมายเลข 9 Stiglitz Plan: ข้อเสนอสำหรับการเจรจาการค้าพหุภาคีโดย
โดย ชมเพลิน สุวรรณภาณุ
กรกฎาคม 2548

เอกสารวิชาการ

- หมายเลข 1 GMOs ภายใต้ระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
โดย สิทธิพล วิบูลย์ธนากุล
ตุลาคม 2547
- หมายเลข 2 มาตรฐานสิ่งแวดล้อมกับระเบียบการค้าระหว่างประเทศ
โดย นิรมล สุธรรมกิจ
มกราคม 2548
- หมายเลข 3 GATS ความตกลงว่าด้วยการค้าบริการ
โดย พรเทพ เป--าอภิกุล
พฤษภาคม 2548
- หมายเลข 4 การเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัย
โดย สิทธิกร นิพภะ
พฤษภาคม 2548
- หมายเลข 5 สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication)
โดย ศิรยา เลหาเพียงศักดิ์
มิถุนายน 2548
- หมายเลข 6 มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด: ข้อตกลงและประสบการณ์
โดย ธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม
มิถุนายน 2548

เอกสารเหตุการณ์ปัจจุบัน

- หมายเลข 1 การประชุมแคนคูน :
 ความผลิบานและโรยราของการค้าเสรี
 โดย สิทธีพล วิบูลย์ธนากุล
 พฤษภาคม 2547
- หมายเลข 2 รายงานการประชุมทางวิชาการ
 “รัฐบาลควรมีจุดยืนในการเจรจา
 การค้าทวิภาคีกับสหรัฐอเมริกาอย่างไร”
 โดย สิทธิกร นิพนยะ (บรรณาธิการ)
 กรกฎาคม 2547
- หมายเลข 3 รายงานการบรรยายทางวิชาการ
 “ระบบทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้ FTAs”
 โดย จักรกฤษณ์ ควรพจน์ (ผู้บรรยาย)
 สิทธิกร นิพนยะ (เรียบเรียง)
 กุมภาพันธ์ 2548
- หมายเลข 4 ขอตกลงการค้าเสรีสหรัฐอเมริกา
 โดย ทิวาร์ตน์ ลามวิไล
 ประกาศนัย ชื่อเจริ-กิจ
 เอกพล จงวิสัยวรรณ
 สมบูรณ์ ศิริประชัย (บรรณาธิการ)
 มีนาคม 2548

เอกสารวิจัย

- หมายเลข 1 การเจรจาการค้าพหุภาคีสินค้าเกษตร : ความไม่สมดุล
 ความล้มเหลว และอนาคตของรอบการพัฒนา (โตฮา)
 โดย นิพนธ์ พัวพงศกร
 สิริลักษณ์ คอมนันต์
 กุมภาพันธ์ 2548
- หมายเลข 2 ผลกระทบของการเปิดเสรีการค้าบริการด้านสุขภาพ
 ต่อประเทศไทย
 โดย ศุภสิทธิ์ พรรณารุโณทัย
 ควรชิต สุชนาค
 มีนาคม 2548

- หมายเลข 3 การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินไทยภายใต้กรอบ WTO
และแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน
โดย กอบศักดิ์ ภูตระกูล
 ดอน นาครทรรพ
 หฤษฎ์ รอดประเสริฐ
สิงหาคม 2548
- หมายเลข 4 ผลกระทบของการเปิดเสรีการค้าบริการและการลงทุน
สาขาโทรคมนาคมต่อประเทศไทย
โดย สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์
 ธราธร รัตนนฤมิตศร
สิงหาคม 2548

ประวัติผู้เขียน

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี
วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับหนึ่งเหรียญทอง)
คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระดับปริญญาโท
วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต และปริญญาเอกวิศวกรรมศาสตร์
ดุษฎีบัณฑิตจาก Tokyo Institute of Technology

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการด้านเศรษฐกิจยุทธศาสตร์
สนเทศ ฝ่ายวิจัยนโยบายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันวิจัย
เพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)

ธราธร รัตนนฤมิตศร จบการศึกษาระดับปริญญาตรี
เศรษฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) และปริญญาโท
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิตจากคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

ปัจจุบันทำงานเป็นนักวิจัยที่สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา
ประเทศไทย